

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 10. joulukuuta 2018
(OR. en)

15086/18

CFSP/PESC 1150
COPS 470
CSDP/PSDC 712
COHOM 161
RELEX 1047

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 14943/18

Asia: Naiset, rauha ja turvallisuus

– Neuvoston päätelmät (10. joulukuuta 2018)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3662. istunnossaan 10. joulukuuta 2018 hyväksymät naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat neuvoston päätelmät.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT ASIAKOKONAISUUDESTA "NAISET, RAUHA JA TURVALLISUUS"

NEUVOSTO hyväksyi seuraavat päätelmät:

1. Sukupuolten tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat Euroopan keskeisiä arvoja ja myös erillisiä painopisteitä, jotka otetaan huomioon kaikissa Euroopan unionin toimintapolitiikoissa. Neuvosto palauttaa mieleen, että Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet panemaan kaikilta osin täytäntöön naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman, joka sisältää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ja sen pohjalta annetut päätöslauselmat, varmistamalla, että se sisällytetään kokonaisuudessaan kaikkiin EU:n toimiin, joilla tuetaan rauhaa, turvallisuutta, ihmisoikeuksia, oikeutta ja kehitystä, sen yhteistyön puitteissa, jota EU tekee muiden alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa EU:n globaalistrategian mukaisesti. Tämä toteutetaan sisällyttämällä sukupuolinäkökulma kaikkiin EU:n toimintapolitiikkoihin, myös niihin, jotka koskevat turvallisuutta, konfliktien ehkäisyä ja ratkaisua sekä kestävästä rauhanrakentamista. Tämän huomioon ottaen EU ja sen jäsenvaltiot kannattavat naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman täytäntöönpanoa YK:ssa.
2. Neuvosto suhtautuu myönteisesti naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevaan EU:n uuteen strategiseen toimintamalliin, joka perustuu vuonna 2008 hyväksyttyyn kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa ja jolla kyseinen lähestymistapa korvataan. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevassa EU:n strategisessa toimintamallissa korostetaan konkreettisten sitoumusten ja toimien tarvetta sekä tarvetta osallistaa, voimaannuttaa, suojella ja tukea naisia ja tyttöjä, jotta voidaan saavuttaa kestävä ja pysyvä rauha ja turvallisuus, jotka ovat ihmisoikeuksien ja kestävä kehityksen olennaisia edellytyksiä, kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 ja siihen liittyvien kestävä kehityksen tavoitteiden sekä kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen mukaisesti. Neuvosto suhtautuu myönteisesti myös naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman toimintaperiaatteeseen, jonka mukaan konflikteihin liittyvää seksuaalista väkivaltaa käsitellään osana sukupuoleen perustuvan haavoittuvuuden ja väkivallan jatkumoa, joka nivoutuu tiiviisti lujassa olevaan eriarvoisuuteen sekä tasa-arvoon ja naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksiin kohdistuviin laajapohjaisempiin hyökkäyksiin, kuten verkossa ja digitaali-alustoilla tapahtuvaan kiusaamiseen ja kyberkiusaamiseen.

3. Neuvosto vahvistaa jälleen, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva toimintaohjelma on otettava huomioon kaikissa EU:n ulkoisissa toimissa ja että se on sellaisenaan tärkeä osa ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin sovellettavaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, ottaen huomioon haasteet, joita kuvataan YK:n kansainvälisessä tutkimuksessa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 täytäntöönpanosta. Neuvosto palauttaa mieleen Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sitoumuksen hyödyntää jatkossakin sukupuolinäkökohtia koskevaa analyysia, koota tietoa eritellysti (myös sukupuolen, iän ja vammaisuuden mukaan) ja valtavirtaistaa sukupuolinäkökohdat keskeisenä strategiana, ja toteuttaa samalla sukupuolten tasapuolinen edustus ja muita erityistoimia tasa-arvon toteuttamiseksi ja naisten voimaannuttamiseksi kaikissa asiaankuuluvissa toimintapoliittisissa kehyksissä, myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, kehitysyhteistyössä, kaupassa, rahoituksen alalla, humanitaarisessa avussa, muuttoliikettä koskevissa toimissa, oikeusalalla ja koulutuksessa, sekä väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin ennalta ehkäisemisessä ja torjunnassa.
4. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevassa EU:n strategisessa toimintamallissa on määritelty toimia, jotka liittyvät ennaltaehkäisyyn, suojelun sekä avustuksen ja jälleenrakennuksen avainaloihin sekä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen ja osallistumisen kokonaisvaltaisiin ja monialaisiin näkökohtiin. Nämä toimet liittyvät toisiinsa ja vahvistavat toisiaan. Neuvosto suhtautuu myönteisesti myös siihen, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevassa EU:n strategisessa toimintamallissa otetaan huomioon identiteettien monimuotoisuus ja päällekkäiset osatekijät sekä korostetaan kaikkien osallistumista toimintamallin täytäntöönpanoon ja kaikkien hyötymistä siitä. Tässä yhteydessä on tärkeää jatkaa miesten ja poikien osallistamista myönteisen muutoksen aikaansaajina.
5. Neuvosto vahvistaa, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva EU:n strateginen toimintamalli olisi pantava täytäntöön EU:n johtotason poliittisen ja diplomaattisen vaikutuksen avulla siten, että naiset osallistuisivat EU:n ulkoisiin toimiin tasapuolisesti ja merkityksellisesti, eivät vain naisten oikeuksia koskeviin aiheisiin vaan kaikkiin rauhaa ja turvallisuutta koskeviin toimiin.

6. Neuvosto vahvistaa jälleen, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman tavoitteena on varmistaa, että naisten ja tyttöjen oikeudet, toimintamahdollisuudet ja suojele otetaan aina huomioon ja niitä tuetaan konfliktin edellä, sen aikana ja sen jälkeen. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevaa toimintaohjelmaa sovelletaan näin ollen yleismaailmallisesti, ja sen vuoksi se on pantava täytäntöön sisäisesti Euroopan unionissa ja sen jäsenvaltioissa samoin kuin ulkoisissa toimissa, jotta toimet olisivat yhtenäisiä, uskottavia ja vaikuttavia. Tämä voidaan saavuttaa ottamalla huomioon sukupuolinäkökulma ja kysymys naisten osallistumisesta kaikissa yhteyksissä aina konfliktianalysista sen mukaisesti toteutettaviin toimiin, mukaan lukien vuoropuhelun tukeminen, välitystoimet, rauhanneuvottelut ja muut konfliktien ehkäisyn ja ratkaisun välineet. Se voidaan saavuttaa myös toteuttamalla erityistoimia, joilla pyritään lisäämään sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen vaikutusmahdollisuuksia. Tällaisiin toimiin kuuluvat myös sotilas- ja poliisiviranomaisten koulutus.
7. Neuvosto muistuttaa, että vastuu naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman toteuttamisesta kuuluu jäsenvaltioille sekä kaikille muille Euroopan unionin toimijoille, kuten Euroopan ulkosuhdehallinnolle (EUH), EU:n edustustoille, tasa-arvoasioista ja asiakokonaisuudesta "naiset, rauha ja turvallisuus" vastaavalle EUH:n pääneuvonantajalle, komission yksiköille, EU:n erityisedustajille sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operaatioille, mikä on ratkaisevan tärkeää naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin tunnetuksi tekemiselle ja täytäntöönpanolle. On tärkeää, että sellaiset yksiköt, jotka pitävät yllä yhteyksiä EU:hun, kuten EU:n rahoitusta saavat toimeksisaajat tai organisaatiot, panevat tämän EU:n strategisen toimintamallin täytäntöön. Neuvosto korostaa, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva EU:n strateginen toimintamalli on tärkeää ottaa huomioon, kun jäsenvaltiot laativat kansallisia toimintasuunnitelmia.
8. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille täydentävyyden ja synergian sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) ja naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin välillä. Neuvosto korostaa, että molemmat ovat merkittäviä politiikkakehyksiä kaikenlaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjinnän ja väkivallan kitkemiseen. Neuvosto kannustaa lisäksi EUH:ta ja komission yksikköjä jatkamaan sellaisten yksinkertaisten, helppokäyttöisten ja tehokkaiden keinojen tutkimista, joilla voitaisiin mitata, seurata ja arvioida toimien edistymistä sekä raportoida siitä.

9. Neuvosto odottaa myös, että viimeistään vuoden 2019 ensimmäisellä vuosineljänneksellä laaditaan ytimekäs, tarkasti kohdennettu sekä mitattavissa ja toteutettavissa oleva toimintasuunnitelma naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin tosiasiallista täytäntöönpanoa ja sen tunnetuksi tekemistä varten. Toimintasuunnitelman toteutus on sovittava yhteen GAP II -toimintasuunnitelman toteutuksen kanssa.
10. Neuvosto suhtautuu myönteisesti näkymiin kumppanuuksien ja yhteistyösuhteiden vahvistamisesta ja luomisesta muiden kansainvälisten, monenkeskisten ja alueellisten organisaatioiden kanssa ja erityisesti ehdotukseen luoda viralliset yhteistyöfoorumit kaikilla tasoilla. Tämän yhteydessä olisi perustettava asianmukaisia foorumeja kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihdolle sekä asiaankuuluvien toimijoiden, kuten tasa-arvoneuvonantajien ja asiakokonaisuuden "naiset, rauha ja turvallisuus" käsittelyyn nimettyjen yhteyshenkilöiden, välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi ja samaten tuettava naispuolisten sovittelijoiden olemassa olevia verkostoja, jotta naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva EU:n strateginen toimintamalli voidaan panna täytäntöön vaikuttavasti ja kestävästi.
11. Neuvosto suhtautuu myönteisesti naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin valmistelussa ja laadinnassa noudatettuun osallistavaan menettelyyn, jossa käytiin vuoropuhelua komission yksikköjen, EU:n jäsenvaltioiden, yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioiden tasa-arvoneuvonantajien, kansalaisyhteiskunnan kumppaneiden, tiedemaailman edustajien ja muiden monenvälisten ja alueellisten kumppanien kanssa. Osallistavaa toimintamallia olisi sovellettava vakiomuotoisena työkäytännönä myös tulevaisuudessa laadintamenettelyissä.
12. Neuvosto korostaa olevan tärkeää, että kolmannet maat, kumppanit, kansalaisyhteiskunta, mukaan lukien paikalliset, alueelliset ja kansainväliset kansalaisjärjestöt, sekä ruohonjuuritason aktivistit ja naisten oikeuksia edistävät organisaatiot toimivat tiiviissä yhteistyössä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin täytäntöönpanon kaikissa vaiheissa ja koko toimintapoliittisen syklin aikana aina toimien suunnittelusta niiden toteutuksen arviointiin. Tällaista yhteistyötä olisi tehtävä osallistavalla ja puolueettomalla tavalla.
13. Neuvosto pyytää korkeaa edustajaa raportoimaan jälleen asiakokonaisuutta "naiset, rauha ja turvallisuus" käsittelevän EU:n epävirallisen erityistyöryhmän toiminnasta ja edistymisestä sekä vaikuttavimmista keinoista ja konkreettisimmista toimista, joilla voidaan saavuttaa sukupuolten tasa-arvoa, naisten voimaannuttamista sekä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman täyttä täytäntöönpanoa koskevat EU:n kokonaisvaltaiset tavoitteet.

EUH, marraskuu 2018**Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva EU:n strateginen toimintamalli
2018****Tiivistelmä**

Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva EU:n strateginen toimintamalli laadittiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden pyynnöstä, ja sitä koordinoi Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) kaikkia asiaankuuluvia EU:n toimielinten tason sidosryhmiä kuullen. Tämä toimintamalli edustaa EU:n kestävästä sitoutumisesta ja pyrkimystä panna tehokkaasti täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 naisista, rauhasta ja turvallisuudesta ja sen jatkotoimena hyväksytyt päätöslauselmat sukupuolten tasa-arvosta ja naisten voimaannuttamisesta. EU:n strategisessa toimintamallissa yhdistyvät asiantuntemus, parhaat käytännöt ja saadut kokemukset laajalta alalta, ja sitä on tarkoitus käyttää työskentelyn kaikissa vaiheissa, jolloin tuloksena on konkreettisempia ja kokonaisvaltaisempia toimia naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman ja sen toteuttamisen vahvistamiseksi niin EU:ssa kuin kaikissa EU:n ulkosuhteissakin. Toimintamallista käy myös ilmi, miten kaikilla sukupuolten tasa-arvoa koskevilla poliittisilla kehyksillä vahvistetaan naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevaa asiakokonaisuutta (WPS).

Sukupuolten tasa-arvo on periaate, joka ilmenee kaikkien EU:n toimielinten sitoumuksista kaikessa niiden sisäisessä ja ulkoisessa toiminnassa, ja se valtavirtaistetaan EU:n toimintapolitiikkojen eri vaiheisiin, strategioihin, toimintasuunnitelmiin ja hankkeisiin muun muassa kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, koulutuksen, ja muuttoliikkeen aloilla.

EU:n strategisessa toimintamallissa sukupuolten välinen tasa-arvo ja naisten voimaannuttaminen tunnustetaan ennakkoedellytyksiksi konfliktin kaikkien vaiheiden (ehkäiseminen, hallinta ja ratkaiseminen) käsittelylle; siinä analysoidaan ja annetaan esimerkkejä EU:n toimista ja siinä myös esitetään keinot naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman mahdollisimman tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

EU:n strateginen toimintamalli tarjoaa vakaan perustan Euroopan unionin perusarvoihin kuuluvan naisten ja miesten tasa-arvon toteuttamiselle sitouttamalla ja voimauttamalla naiset ja tytöt rauhan ja turvallisuuden saavuttamiseen ja suojelemalla ja tukemalla heitä siinä.

EU:n strateginen toimintamalli korostaa naisten johtajuuden ja toimijuuden merkitystä kaikilla rauhaan ja turvallisuuteen liittyvillä politiikan ja ohjelmasuunnittelun aloilla. Sen tavoitteena on varmistaa, että moninaisista ja vaihtelevista lähtökohdista tulevilla naisilla ja tytöillä on oikeus osallistua yhdenvertaisina ja merkittävässä määrin konfliktien ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen sekä konflikteihin kytkeytyvän väkivallan ehkäisemiseen, mukaan lukien seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan kaikki muodot. Lisäksi EU:n strategisessa toimintamallissa miehet ja pojat osallistetaan myönteiseen muutokseen ja käsitellään tarvetta puuttua sukupuolistereotypioihin ja muuttaa niitä, samoin kuin sosiaalisen syrjäytymisen mekanismeja.

Asiakirjan ensimmäisessä osassa esitetään WPS-toimintaohjelmaa koskevan EU:n strategisen toimintamallin peruseriaatteet. Siinä korostetaan WPS-kysymysten yleismaailmallisuutta ja sen sitovaa luonnetta, joka edellyttää täytäntöönpanoa kaikilta EU:n toimijoilta ja kaikilta jäsenvaltioilta sekä kaikissa toimissa EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Asiakirjassa esitetään sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen, osallistumisen, ennaltaehkäisyn, suojelun ja avustuksen sekä jälleenrakennuksen peruseriaatteet. Siinä korostetaan vahvasti sukupuolinäkökohtia koskevan analyysin sekä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen keskeistä roolia yhdistettynä siihen, että miesten ja naisten täyttä tasa-arvoa koskevia EU:n normatiivisia puitteita vahvistetaan.

Toisessa osassa yksilöidään aloja, joilla WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoa on tehostettava. Niitä ovat muun muassa omavastuullisuuden vahvistaminen paikallisella, kansallisella ja alueellisella tasolla, valmiuksien kehittäminen ja koulutus sekä seuranta-, arviointi- ja raportointimenettelyt.

EU:n strategiseen toimintamalliin kuuluu seuraavia perustekijöitä:

- naisten johtajuuden, oikeuksien ja toimijuuden painottaminen kaikilla rauhan ja turvallisuuteen liittyvillä ohjelmasuunnittelun aloilla siten, että tunnistetaan rooli, joka moninaisista ja vaihtelevista lähtökohdista tulevilla naisilla, miehillä, tytöillä ja pojilla on rauhan ja sukupuolten tasa-arvon edistämisessä sekä väkivaltaisen konfliktin ratkaisemisessa ja kaikkien väkivallan muotojen, mukaan lukien seksuaalinen ja sukupuolittunut väkivalta, ehkäisemisessä. Tämä koskee rauhan- ja päätöksentekomenettelyjä kaikissa EU:n ulkoisissa välineissä, mukaan lukien YUTP-operaatiot, kaikilla politiikan aloilla.
- sitoutuminen analysoimaan ja käsittelemään konfliktin ja sukupuolten epätasa-arvon sukupuolittuneita perimmäisiä syitä EU:ssa ja sen ulkopuolella, kaikkien EU:n ulkoisten toimien suunnittelun alkuvaiheessa.
- täysi (poliittinen ja taloudellinen) tuki paikallisille, kansallisille ja kansainvälisille kansalaisyhteiskunnan järjestöille, mukaan lukien naisasiaryhmät ja ruohonjuuritason aktivistit, jotka auttavat rakentamaan rauhaa, haastavat väkivaltaiset sukupuolinormit ja ehkäisevät seksuaalista ja sukupuolittunutta väkivaltaa; tällainen tuki on keskeisellä alueella EU:n onnistumiselle tällä alalla. Tämä kattaa EU:n suhteet niihin kansalaisyhteiskunnan organisaatioihin, joissa naiset ovat johtotehtävissä, määrittävät strategiset linjat, edistävät paikallista vastuunottoa ja osallistuvat kansallisten valmiuksien kehittämiseen.
- sitoumus sisällyttää sukupuolinäkökulma järjestelmällisesti sukupuolinäkökohtia koskevan analyysin pohjalta kaikkiin rauhan ja turvallisuuden alan toimiin, mukaan luettuina kaikki poliittiset ja strategiset vuoropuhelut, ihmisoikeusvuoropuhelut, kaikki asiaan liittyvien politiikkojen laadinta ja päätöksentekoprosessit, tutkimus, analyysi ja arviointi, suunnittelu ja toiminta sekä asiaan liittyvät seuranta-, arviointi- ja raportointiprosessit

- sukupuolten tasa-arvo keskeisenä tavoitteena kaikissa EU:n ulkoisissa toimissa, esimerkiksi kehityksen, väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisyn ja torjunnan, terrorismin torjunnan ja muuttoliikkeen yhteydessä.
- sukupuolinäkökulman järjestelmällinen sisällyttäminen kaikkiin EU:n konfliktinestoa ja rauhanrakentamista koskeviin toimiin/mekanismeihin sekä EU:n täytäntöönpanokumppaneilleen asettamiin vaatimuksiin; sen varmistaminen, että eritaustaisten naisten ja miesten sekä tyttöjen ja poikien mahdollisesti toisistaan poikkeavat tilanteet, kokemukset ja tarpeet otetaan huomioon hankkeiden koko elinkaaren ajan.

Tällä tavoin EU:n strategisessa toimintamallissa WPS-toimintaohjelma asetetaan EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kaikkien ulottuvuuksien keskiöön olennaisena välineenä varmistettaessa, että naisten ja tyttöjen oikeudet, toimintamahdollisuudet ja suojele toteutuvat ja pysyvät voimassa kaikkina aikoina, ja vahvistamaan, että kaikenikäisille naisille taataan merkityksellinen ja yhdenvertainen rooli päätöksenteossa konfliktineston, rauhanpalauttamisen, rauhanrakentamisen ja konfliktinjälkeisen olojen normalisoimisen kaikissa vaiheissa.

Johdanto

1. Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on yksi EU:n perusarvoja. Se vahvistetaan EU:n perussopimuksissa ja EU:n perusoikeuskirjassa¹, jossa nimenomaisesti kielletään syrjintä. Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevassa toimintasuunnitelmassa (2016–2020) (GAP II²) todetaan, että EU:n on edistettävä miesten ja naisten välistä tasa-arvoa kaikissa toimissaan ja varmistettava, että tämä vaatimus pannaan täytäntöön kaikilla politiikan aloilla. Pekingin toimintaohjelmassa³ (1995) todetaan, että sukupuolten tasapainoinen edustus ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen on olennaista tasa-arvon saavuttamisen kannalta. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW⁴) muodostaa pohjan naisten ja miesten tasa-arvon toteutumiselle varmistamalla, että naisilla on yhtäläinen pääsy ja yhtäläiset mahdollisuudet osallistua poliittiseen ja julkiseen elämään sekä koulutukseen, terveydenhuoltoon ja työelämään. EU:n politiikka naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman⁵ toteuttamiseksi on kaikilta osin yhdenmukainen näissä välineissä asetettujen arvojen ja velvoitteiden kanssa.

¹ Euroopan unionin perusoikeuskirja (2012/C 326/02), (EUVL C 326/391, 26.10.2012).

² Sukupuolten tasa-arvo ja naisten vaikutusvallan vahvistaminen: Tyttöjen ja naisten elämän muuttaminen EU:n ulkosuhteiden avulla (2016–2020) (Transforming the lives of girls and women through EU external relations 2016-2020, SWD(2015) 182 final), 21. syyskuuta 2015 (sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma (GAP II)). GAP II:ssa asetetaan vaatimukset sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista koskevien EU:n sitoumusten täytäntöönpanolle kumppanimaissa ja EU:n kaikissa ulkosuhteissa. Se kattaa komission ja Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) toiminnan, johon liittyy kumppanimaita, erityisesti kehitysmaissa, laajentumismaissa ja naapuruusmaissa, myös konfliktierkissä sekä konfliktinjälkeisissä ja hätätilanteissa, sekä EU:n jäsenvaltioiden toteuttamat toimet.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/150921_final_swd_gap.pdf

³ Yhdistyneiden kansakuntien neljäs naisten asemaa käsittelevä maailmankonferenssi vuonna 1995. Konferenssin julistus: Pekingin julistus ja toimintaohjelma.

⁴ Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselma 34/180, hyväksytty 1979 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa.

⁵ Naisia, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevän EU:n epävirallisen työryhmän mukaan viittaus naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevaan toimintaohjelmaan liittyvään työskentelyyn käsittää seuraavat päätöslauselmat: UNSCR 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) ja 2331 (2016).

2. Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisessa globaalistrategiassa (EU:n globaalistrategia⁶) vahvistetaan, että EU tunnustaa naisten aseman rauhanpyrkimyksissä ja korostetaan sitä, tarve naisten johtajuuteen mukaan lukien; tähän kuuluu muun muassa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpano ja sukupuolten välisen tasa-arvon parantaminen EU:n sisällä. Globaalistrategian tavoitteena on myös lisätä naisten osallistumista ulkopoliitiikan laatimiseen. Lisäksi Eurooppa-neuvosto on sopinut, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat kysymykset sekä sukupuolten tasa-arvo ja naisten voimaannuttaminen olisi edelleen valtavirtaistettava kaikkiin politiikan aloihin globaalistrategian täytäntöönpanon yhteydessä. Tähän sisältyvät turvallisuuden ja puolustuksen alat, valtioiden ja yhteiskuntien selviytymiskykyyn investoiminen sekä konflikteja ja kriisejä koskevan yhdenmetyt lähestymistavan muodostaminen⁷.

⁶ Euroopan unionin neuvosto: Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia (10715/16), 28.6.2016.

⁷ Yhdennetty lähestymistapa on sisällytetty EU:n globaalistrategiaan, EUH (kesäkuu 2016). Jaettu näkemys, yhteinen toiminta: vahvempi Eurooppa – Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia.

3. Kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa⁸ EU ja sen jäsenvaltiot näkevät naisten ja tyttöjen edustavan kehitys- ja muutosvoimaa ja toimivan tärkeissä rooleissa rauhanrakentamisessa, konfliktinratkaisussa ja humanitaarisissa toimissa. Vastaavasti humanitaarista apua koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa⁹ korostetaan, että sukupuolinäkökohdat on tärkeää ottaa huomioon humanitaarisessa avussa, ja todetaan, että naisten aktiivinen osallistuminen humanitaariseen apuun on olennaisen tärkeää ja että EU sitoutuu edistämään tätä osallisuutta. Humanitaarista apua koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa todetaan myös, että kaikkeen humanitaariseen apuun on sisällytettävä strategioita seksuaaliselta ja sukupuoleen perustuvalta väkivallalta suojelemiseksi. Kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa¹⁰ EU ja sen jäsenvaltiot sitoutetaan tarkastelemaan kaikkia konflikteissa ja niiden jälkeisissä tilanteissa esiintyvän seksuaalisen ja sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen liittyviä näkökohtia sekä tukemaan naisten myönteistä roolia konfliktien ehkäisemisessä, ratkaisemisessa, konflikteissa auttamisessa ja niistä toipumisesta sekä kestävän rauhan rakentamisessa. Lopuksi kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa todetaan, että EU ja sen jäsenvaltiot varmistavat, että sukupuolinäkökulma sisällytetään järjestelmällisesti kaikkiin politiikanaloihin. Tämä auttaa saavuttamaan kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n¹¹ tavoitteet sekä kestävän kehityksen tavoitteet (SDG), kuten sukupuolten tasa-arvoa koskevan kestävän kehityksen tavoitteen 5 sekä rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia koskevan tavoitteen 16. Kaikkien näiden sitoumusten pohjalta EU vauhdittaa pyrkimyksiään sukupuolten tasa-arvoon ja naisten voimaannuttamiseen esimerkiksi varmistamalla, että naisilla ja naisjärjestöillä on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua aktiivisesti päätöksentekoon.

⁸ Uusi kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus "Meidän maailmamme, meidän ihmisarvomme, meidän tulevaisuutemme". Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission yhteinen julkilausuma (EUVL C 210, 30.6.2017, s. 1) (kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus). Kehityspolitiikkaa koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa sukupuolten tasa-arvo ja naisten voimaantuminen määritetään erittäin tärkeäksi kaikkiin aloihin vaikuttavaksi kysymykseksi EU:n kehitysyhteistyössä. Agenda 2030:ssä sukupuolten tasa-arvolla on vakaa asema kestävän kehityksen tavoitteiden keskiössä, ei pelkästään erillisten tavoitteiden eli sukupuolten tasa-arvoa koskevan tavoitteen 5 ja rauhanomaisia yhteiskuntia koskevan tavoitteen 16 kautta vaan keskeisenä läpileikkaavana tekijänä kaikkien 17 kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamisessa.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁹ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission yhteinen julkilausuma "Humanitaarista apua koskeva eurooppalainen konsensus" (EUVL C 25/2008, s. 1), 30.1.2008.

¹⁰ Ks. alaviite **Error! Bookmark not defined.**

¹¹ Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous, "Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development", 21. lokakuuta 2015, A/RES/70/1.

Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman ymmärtäminen

4. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevassa EU:n uudessa strategisessa toimintamallissa, (jäljempänä 'strateginen toimintamalli') määritellään naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n politiikan perusperiaatteet, yleiset tavoitteet, yhteiset määritelmät ja EU:n yhteinen lähestymistapa sen täytäntöönpanoon. Näin varmistetaan EU:n ulkoisen toiminnan eri välineiden välinen ja niiden sisäinen johdonmukaisuus sekä ulkoisen toiminnan jatkuvuus esimerkiksi konfliktien ehkäisyyn, kriisinhallinnan sekä konfliktien jälkeisen jälleenrakennuksen ja kehityksen osalta. Lisäksi strateginen toimintamalli auttaa varmistamaan, että EU:n ulkoisessa toiminnassa noudatetaan täysimääräisesti EU:n kattavaa toimintakehystä sukupuolten tasa-arvon, naisten voimaannuttamisen ja WPS-asioiden osalta. Sen toteutukseen osallistuvat kaikki keskeiset EU:n toimijat: korkea edustaja / Euroopan komission varapuheenjohtaja, jota avustaa Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) (mukaan lukien EU:n edustustot); Euroopan komission asiaankuuluvat yksiköt; yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operatiot ja myös EU:n erityisedustajat. Lisäksi kaikkien toimijoiden, joihin EU pitää yhteyttä, kuten toimeksisaajien, EU:n rahoittamien organisaatioiden ja täytäntöönpanokumppaneiden, odotetaan noudattavan strategista toimintamallia mahdollisimman pitkälti.

5. WPS-toimintaohjelmalla, joka koostuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta UNSCR 1325 (2000) ja sitä seuraavista turvallisuusneuvoston päätöslauselmista¹², laajennetaan perinteisen turvallisuuspolitiikan soveltamisalaa korostamalla sukupuoliulottuvuuden merkitystä rauhan ja turvallisuuden alalla. WPS-toimintaohjelma edustaa huomattavaa ajattelutavan muutosta sen osalta, miten turvallisuus ja rauha olisi saavutettava ja miten sitä olisi ylläpidettävä, sekä toimii tällaisen muutoksen käynnistäjänä. Siinä ei keskitytä pelkästään suojelemaan naisia ja tyttöjä konfliktiin kytkeytyvältä väkivallalta vaan huomion kohteena on myös naisten oikeus osallistua päätöksentekoon. WPS-toimintaohjelmassa korostetaan, että sukupuolten tasa-arvo kuuluu olennaisesti rauha- ja turvallisuuskysymyksiin ja että sukupuolinäkökulma kuuluu erottamattomasti rauhaan ja turvallisuuteen. Lisäksi siinä todetaan, että väkivallan sukupuolittuneisiin perimmäisiin syihin puuttuminen on ratkaisevan tärkeää konfliktien ehkäisemisessä.
6. WPS-toimintaohjelma pyrkii kattamaan kaikki näkökohdat sukupuolen ja konfliktin välisestä yhteydestä, mutta sen merkitys ei rajoitu konfliktitilanteisiin. Sillä pyritään varmistamaan, että naisten ja tyttöjen oikeudet, toimijuus¹³ ja suojele toteutuvat ja että niistä huolehditaan konfliktin edellä, sen aikana ja sen jälkeen ja että kaikenikäisille naisille taataan merkityksellinen ja tasavertainen rooli rauhanpalauttamisen ja rauhanrakentamisen kaikissa vaiheissa. Tästä syystä WPS-toimintaohjelma on EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan¹⁴ kaikkiin ulottuvuuksiin nähden keskeisessä asemassa.

¹² Kun WPS-toimintaohjelmaan liittyvään työskentelyyn viitataan strategisen toimintamallin yhteydessä, viittaus kattaa seuraavat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat: UNSCR 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) ja 2331 (2016).

¹³ Maailmanpankki määrittelee toimijuuden yksilön (tai ryhmän) mahdollisuuksiksi tehdä tosiasiallisia valintoja ja muuttaa nämä valinnat halutuiksi lopputuloksiksi. Toimintamahdollisuudet voidaan ymmärtää prosessiksi, jonka aikana naiset ja miehet käyttävät kykyjään ja hyödyntävät taloudellisia mahdollisuuksia haluttujen lopputulosten saavuttamiseksi. Naisten toimijuuden edistäminen,

<http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2012/Resources/7778105-1299699968583/7786210-1315936222006/chapter-4.pdf>

¹⁴ Muun muassa varhaisvaroitus, konfliktinesto, välitystoimet, konfliktinratkaisu ja sovinnonteko, kriisitilanteessa toimiminen ja tilanteen vakauttaminen, valtiorakenteiden kehittäminen / turvallisuusalan uudistus, aseistariisunta, joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen ja asevalvonta, rauhanturvaaminen, rauhan palauttaminen ja rakentaminen, väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin ehkäiseminen ja torjuminen, humanitaarinen apu ja kehitysapu sekä poliittinen osallistuminen konfliktitilanteiden ja epävakaiden tilanteiden yhteydessä.

7. WPS-toimintaohjelmaa sovelletaan yleismaailmallisesti, ja näin ollen kaikkien EU:n toimijoiden ja kaikkien jäsenvaltioiden on pantava se täytäntöön, myös EU:n ulkopuolisten maiden kanssa toimittaessa. Tätä sitoumusta on kunnioitettava ja siihen on johdonmukaisesti pyrittävä myös kahdensivälisessä yhteistyössä sekä kansainvälisillä foorumeilla. WPS-toimintaohjelmassa on edistettävä niin sisäistä kuin ulkoistakin ulottuvuutta, jotta EU:n sisäinen ja ulkoinen politiikka olisi johdonmukaista ja jotta EU:n ulkoinen toiminta näin ollen olisi uskottavaa ja vaikuttavaa. WPS-toimintaohjelma toteutetaan sisällyttämällä sukupuolinäkökulma kaikkeen rauhan ja turvallisuuden analysointiin ja sitä seuraaviin toimiin ja toteuttamalla erityistoimenpiteitä, joilla tuetaan sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen voimaantumista.
8. WPS-toimintaohjelmassa kehoitetaan sisällyttämään sukupuolinäkökohdat järjestelmällisesti rauhaan ja turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin. Siinä tuodaan esiin, että naisten on tärkeää osallistua mielekkäällä tavalla ja tasaveroisina kaikkiin konfliktinestön muotoihin, ei pelkästään niihin, jotka liittyvät suoraan nais- tai sukupuolikysymyksiin. Kyseeseen tulevat muun muassa konfliktinratkaisu, välitystoimet, rauhanrakentaminen rauhanturvaaminen sekä humanitaarinen apu ja konfliktien jälkeinen jälleenrakentaminen, kuten demobilisaatio, aseistariisunta ja yhteiskuntaan sopeuttaminen sekä turvallisuusalan uudistus. WPS-toimintaohjelmassa korostetaan myös tarvetta suojella naisia ja tyttöjä seksuaaliselta ja sukupuolittuneelta väkivallalta ja ehkäistä sitä. Siinä katsotaan, että seksuaalinen väkivalta voi olla sotarikos, rikos ihmisyyttä vastaan tai kansanmurha (Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön mukaisesti¹⁵). WPS-toimintaohjelmassa keskitytään uhrien oikeuksiin saada oikeussuojaa ja hyvitystä seksuaalisesta ja sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja korostetaan, että on tärkeää lopettaa tällaisten rikosten rankaisemattomuus. Lisäksi siinä annetaan jokaiselle seksuaalista väkivaltaa kokeneelle henkilölle, mukaan lukien raiskauksen seurauksena syntyneet lapset, oikeus saada kattavaa terveydenhoitoa koskevaa tietoa ja terveydenhuoltopalveluja. Tämä sisältää pääsyn lisääntymisterveyden, oikeussuojan ja korvausten piiriin sekä oikeuden turvallisuuteen sekä suojan uudelleen uhriksi joutumista torjutuksi tulemistä tai yhteisöstä eristämistä vastaan.

¹⁵ Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö. Perussääntö hyväksyttiin 17. heinäkuuta 1998 Yhdistyneiden kansakuntien täysivaltaisessa diplomaattikokouksessa kansainvälisen rikostuomioistuimen perustamisesta. Se tuli voimaan 1. heinäkuuta 2002.

9. EU:n kokonaisvaltainen lähestymistapa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon¹⁶ on johtanut menestystarinoihin ja siihen, että EU painottaa vahvemmin sukupuolten tasa-arvoa konfliktien ennaltaehkäisyssä, ratkaisemisessa ja kriisinhallinnassa. Tästä huolimatta paljon on vielä tehtävä seuraavin keinoin: EU:n vahva sitoutuminen johtavien virkamiesten tasolla, naisten merkityksellinen osallistuminen näihin prosesseihin sekä sukupuolinäkökulman järjestelmällinen sisällyttäminen kaikkiin politiikan aloihin. Toteuttamatta on esimerkiksi tavoite, jonka mukaan kaikilla EU:n jäsenvaltioilla olisi kansallinen toimintasuunnitelma, jossa käsitellään WPS-toimintaohjelman sisäisiä ja ulkoisia ulottuvuuksia, kohdistetaan niitä varten erityisiä määrärahoja ja edellytetään parlamentaarista valvontaa. Lisäksi ulkoisen toiminnan keskeiset politiikanalat, muun muassa väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisy ja torjunta, terrorismin torjunta sekä muuttoliikkeeseen liittyvät yleiset kysymykset, ovat etusijalla toimintaa tehostettaessa.
10. Monien naisten ja erityisesti nuorten naisten rooli yhteiskunnassa on edelleen rajoitettu. Vaikka naisten turvallisuus on edelleen keskeinen tavoite, yksinomaan suojeluun keskittyminen saattaa vahvistaa käsitystä naisista ja tytöistä pelkästään passiivisina konfliktin uhreina ja jättää huomiotta ne väkivallan perimmäiset syyt, jotka liittyvät sukupuoleen. Sen lisäksi, että naisten ja tyttöjen eriytetty kokemukset konfliktista, myös seksuaalisesta ja sukupuolittuneesta väkivallasta, on tärkeää tunnustaa ja niitä on tärkeää käsitellä, naisten rauhanrakentamisyhtymysten tukeminen on ehdottoman tärkeää, samoin heidän osallistamisensa rauhaa edistäviksi toimijoiksi. Naisten ei kuitenkaan pitäisi automaattisesti olettaa olevan rauhantekijöitä, koska konflikteissa naisilla on erilaisia rooleja, ja he voivat myös olla taistelijoita ja väkivallan tekijöitä. Konflikteja on siis lähestyttävä eriytetysti.

¹⁶ Kokonaisvaltainen lähestymistapa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa (15671/1/08 REV 1), 1. joulukuuta 2008.

11. Vastuu WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanosta on viime kädessä EU:n jäsenvaltioilla, mutta strategisen toimintamallin mukaisesti kaikilla EU:n toimijoilla, edustustot mukaan lukien, on tärkeä rooli.
12. Tämä asiakirja perustuu kokemuksiin, jotka on saatu EU:n kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon sekä kokemuksiin, jotka on kerätty EU:n jäsenvaltioilta, työmarkkinaosapuolilta ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioilta.
13. EU on sitoutunut toimimaan WPS-toimintaohjelman kokonaisvaltaisen täytäntöönpanon johtajana maailmanlaajuisesti. Se on myös sitoutunut analysoimaan sukupuoleen liittyvien konfliktien sekä sukupuolten eriarvoisuuden perimmäisiä syitä ja edistämään ja tukemaan niiden normien muuttumista, jotka ruokkivat konflikteja ja sukupuolten eriarvoisuutta.

Keskeiset tavoitteet ja vaatimukset

14. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevassa EU:n strategisessa toimintamallissa korostetaan naisten johtajuuden ja toimijuuden merkitystä kaikilla rauhaan ja turvallisuuteen liittyvillä politiikan ja ohjelmasuunnittelun aloilla. Sillä varmistetaan, että erilaisista lähtökohdista tulevat naiset ja tytöt ovat oikeutettuja osallistumaan tasapuolisesti ja merkittävässä määrin konfliktien ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen sekä konflikteihin kytkeytyvän väkivallan ehkäisemiseen, mukaan lukien seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan kaikki muodot. Lisäksi EU:n strategisessa toimintamallissa miehet ja pojat osallistetaan myönteiseen muutokseen ja käsitellään tarvetta puuttua sukupuolistereotypioihin ja muuttaa niitä sekä sosiaalisen syrjäytymisen mekanismeja.
15. EU edistää ja suojelee kaikkien naisten ja tyttöjen kaikkien ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista ja voimaannuttaa naisia ja tyttöjä arvojen ja periaatteidensa mukaisesti. Tämä on olennainen osa rauhaa, turvallisuutta, ihmisoikeuksia ja kestävää kehitystä, myös kestävä kehityksen Agenda 2030:n ja sen kestävä kehityksen tavoitteet huomioon ottaen.

16. Tähän kuuluu seuraavaa:

- a. Korostetaan, että sukupuolten tasa-arvo, ihmisoikeudet ja naisten merkityksellinen ja tasapuolinen osallistuminen ovat keskeisiä tavoitteita kaikessa EU:n ulkoisessa toiminnassa. Tähän kuuluu ohjelmasuunnittelun rakenteellisen eriarvoisuuden ymmärtäminen ja siihen puuttuminen, ja sekä miesten ja poikien että naisten ja tyttöjen ottaminen mukaan ohjelmasuunnitteluun, päätöksentekoon, täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin.
- b. Kannustetaan ja tuetaan vahvistamaan ja vakiinnuttamaan poliittista tahtoa sekä sitoutumista WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoon niissä EU:n ulkopuolisissa maissa, joissa EU ja sen jäsenvaltiot toimivat.
- c. Jatketaan työtä naisiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän taustalla olevien syiden selvittämiseksi ja kaikkien naisiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän muotojen poistamiseksi sekä EU:n sisällä että sen ulkopuolella, korostaen samalla naisten toimijuutta uhriutumisen sijaan; tämä on ensimmäinen askel kohti epävakaita oloista tulevien naisten merkityksellistä ja yhdenvertaista osallistamista.
- d. Edistetään kaikkien haitallisten käytäntöjen ja erityisesti naisten sukuelinten silpomisen poistamista, koska se on vakava ihmisoikeusrikkomus, joka loukkaa naisten fyysistä koskemattomuutta, ja edistetään myös lapsi-, varhais- ja pakkoavioliittojen lopettamista¹⁷.
- e. Varmistetaan riittävän rahoituksen saatavuus konfliktien estämiseen ja rauhanrakentamiseen tähtääville aloitteille kaikkialla maailmassa, mukaan lukien pitkän aikavälin lähestymistavat konfliktin muuntamiseen.

¹⁷ Viitaten kestävän kehityksen tavoitteeseen 5.3.

- f. Taataan naisten merkityksellinen ja tasapuolinen osallistuminen rauhan- ja päätöksentekoprosesseihin kaikkien EU:n ulkoisten välineiden puitteissa sekä EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioissa, ja toisaalta vältetään stereotyyppisiä sukupuoleen perustuvia odotuksia miesten ja naisten rooleista.
- g. Muodostetaan EU:n tasolla yhteinen näkemys WPS-prioriteetteja ja painopistealoja koskeva yhteinen näkemys ja suunnitelma, jotka perustuvat täytäntöönpanon keskeisiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin sekä omavastuullisuuden ja johtajuuden periaatteisiin. Strategisessa toimintamallissa pyritään johdonmukaisuuteen, synergioihin ja täydentävyyteen eri täytäntöönpanorakenteissa EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla, myös sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2016–2020 (GAP II¹⁸) täytäntöönpanossa.
- h. Tuetaan ja helpotetaan EUH:n tasa-arvokysymysten pääneuvonantajan toimintaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 alalla, jotta hän voi tehokkaasti edistää ja koordinoita naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin täytäntöönpanoa.
- i. Edistetään sitoutumista positiiviseen maskuliinisuuteen¹⁹ ja tuetaan sukupuolisia stereotypioita haastavaa toimintaa.
- j. Investoidaan sukupuolinäkökulman huomioon ottavaan rauhanrakentamistyöhön²⁰, jossa otetaan huomioon sekä nuoret naiset että nuoret miehet. Edistetään positiivista, tasa-arvoista ja väkivallatonta maskuliinisuutta, mikä on tärkeä askel kohti rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia. Nuoruus on ratkaiseva elämänvaihe, jonka aikana nuoret muodostavat kuvaa itsestään, ja vanhemmilla, opettajilla, uskonnollisilla johtajilla ja ikätovereilla on huomattavan paljon vaikutusvaltaa.

¹⁸ Tämä koskee myös GAP II:n jatkamista sen jälkeen, kun sen täytäntöönpanosta on tehty lopullinen arviointi. GAP II:ssa edellytetty arviointi muodostaa perustan kyseisen toimintasuunnitelman jatkamiselle.

¹⁹ "Positiivisella maskuliinisuudella" tarkoitetaan käyttäytymistä ja malleja, jotka laajentavat stereotyyppistä mieskuvaa, jolle on ominaista esimerkiksi kovuus, väkivaltaisuus ja tunteettomuus. Positiivinen maskuliinisuus auttaa purkamaan sukupuolistereotypioita ja siten myös poistamaan sukupuolten eriarvoisuutta sosiaalisista rakenteista.

²⁰ YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 2250 (2016) ja 2419 (2018) naisista, rauhasta ja turvallisuudesta.

- k. Tarjotaan avointa ja osallistavaa poliittista ja taloudellista tukea kansalaisyhteiskuntaa edustaville paikallisille ruohonjuuritason järjestöille, mukaan lukien paikalliset naisryhmät, liikkeet ja aloitteet, joiden tavoitteena on rauhanrakentaminen ja väkivaltaa aiheuttavien sukupuolinormien haastaminen tavalla, joka on mukautettu kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja avunsaajien tarpeisiin.
- l. Toimitaan aktiivisesti kansalaisjärjestöjen kanssa, mukaan lukien naisten oikeuksia ajavat järjestöt sekä paikalliset ja kansainväliset naisten ryhmät, koko toimintapoliittisen syklin ajan (suunnittelusta arviointiin) sen sijaan, että täytettäisiin vain kuulemista tai täytäntöönpanoa koskeva rasti ruutuun -lomakelomake.
- m. Lisätään tukea haavoittuvuutta, väkivaltaa ja aseellisia konflikteja aiheuttavien sukupuoleen liittyvien taustatekijöiden tunnistamiselle ja käsittelemiselle. Tähän mennessä sukupuolinäkökohtia ja rauhanrakentamista koskeva tutkimus on keskittynyt pääasiassa väkivaltaisen konfliktin sukupuolisidonnaisiin vaikutuksiin, kun taas suhteellisen vähän huomiota on kiinnitetty sellaisiin väkivaltaa ja aseellisia konflikteja aiheuttaviin taustatekijöihin ja perimmäisiin syihin, jotka kytkeytyvät sukupuoleen. Olisi esimerkiksi tärkeää ymmärtää, miten sukupuolinormit ja roolit vaikuttavat konfliktiin, ja olisi niin ikään paneuduttava syvällisemmin päällekkäisten identiteettitekijöiden vuorovaikutukseen esimerkiksi sellaisten tekijöiden osalta kuin ikä, rotu, etninen alkuperä, kansallisuus, yhteiskuntaluokka, seksuaalinen suuntautuminen, kyvyt, uskonto tai vakaumus, kaupunkialueet/maaseutualueet ja sukupuoli.
- n. Puututaan haasteisiin, jotka liittyvät sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista koskeviin institutionaaliin lähestymistapoihin, kuten vastustukseen, ymmärryksen ja koulutuksen puutteeseen sekä tilanteen säilyttämiseen ennallaan.
- o. Vältetään välineellistäminen sen avulla, että tunnustetaan naisten oikeudet itseisarvona ja että varmistetaan kaiken ohjelmasuunnittelun arvioiminen sukupuolten tasa-arvoa vasten samoin kuin se, että kaikki ohjelmasuunnittelu todistettavasti parantaa tasa-arvoa.
- p. Tunnustetaan, että kaikilla – naisilla, miehillä, tytöillä ja pojilla – on tärkeä rooli rauhan, turvallisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämisessä.

EU:n strategisen toimintamallin periaatteet

Sisäisen ja ulkoisen politiikan yhdistäminen

17. WPS-toimintaohjelmaa sovelletaan yleismaailmallisesti, ja näin ollen kaikkien EU:n toimijoiden ja jäsenvaltioiden on pantava se täytäntöön järjestelmällisesti sekä sisäisessä (esim. kotimaiset politiikat, oikeudellinen ala ja henkilöstöhallintokysymykset) että ulkoisessa (esim. ulko- ja turvallisuuspolitiikka, kauppa ja muuttoliikerekysymykset) politiikassaan, ohjelmissaan ja toimissaan.
18. Monien kansallisten puitteiden, joilla WPS-toimintaohjelmaa pannaan täytäntöön EU:ssa, kuten kansallisten toimintasuunnitelmien ja vastaavien strategisten asiakirjojen, katsotaan kallistuvan enemmän ulkoisen täytäntöönpanon puolelle erityisesti konfliktiin liittyvissä tilanteissa, kuten konfliktien ehkäisemisessä ja ratkaisemisessa sekä rauhanrakentamisessa. Riippumatta siitä, onko tämä tarkoituksellista vai ei, se peittää alleen sellaisen tärkeän näkökohdan WPS-asiakokonaisuudesta, että ylivoimaisesti suurin osa siihen liittyvistä kysymyksistä on suoraan sovellettavissa kotimaassa. Monet käytännön esimerkit osoittavat, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan toimintaohjelman sisäinen ulottuvuus on merkittävä: sillä muun muassa tuetaan kotimaisia naisjärjestöjä ja -liikkeitä, mukaan lukien turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien naisjärjestöt sekä ihmisoikeuksien puolustajat, ja toisaalta sillä mahdollistetaan näiden ryhmien osallistuminen WPS-toimintaohjelmaan²¹. Muita esimerkkejä ovat sukupuolinäkökulman sisällyttäminen varhaisvaroitusjärjestelmiin ja rakenteisiin, jotta vahvistettaisiin WPS-toimintaohjelman yhteyttä esimerkiksi terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaa koskeviin ohjelmiin tai kumppanuuksiin kotimaisten kansalaisyhteiskunnan toimijoiden, yksityisen sektorin ja yliopistomaailman kanssa. Lisäksi kansalliset toimintasuunnitelmat perustuvat jäsenvaltioiden sisäisiin sitoumuksiin sukupuolten tasa-arvon täytäntöönpanemiseksi asiaankuuluvien EU:n politiikkojen mukaisesti, esimerkiksi sukupuolten tasa-arvon osalta kansallisissa järjestysvoimissa (poliisi, puolustusvoimat, ym.).
19. EU aikoo varmistaa, että pakolaisten, maan sisällä siirtymään joutuneiden, kansalaisuudettomien henkilöiden ja turvapaikanhakijoiden suojelu vastaa niin naisten, miesten, tyttöjen kuin poikienkin sukupuolen mukaisia suojelutarpeita.

²¹ Esimerkiksi rahoitus, tehokkaat kuulemiset ja osallistuminen täytäntöönpanon seurantaan.

Kokonaisvaltaisen näkemyksen soveltaminen

20. EU:n yhteinen näkemys perustuu sen tunnustamiseen, että naisilla ja miehillä on monia erilaisia rooleja yhteisöissään sekä rauhan vallitessa että konfliktien eri vaiheissa.
21. Sukupuolten tasa-arvo, rauha, turvallisuus, kehitys ja ihmisoikeudet liittyvät toisiinsa läheisesti. Sen vuoksi EU:n on edelleen priorisoitava konfliktinestoa yhtenä monista keinoista, joilla voidaan ehkäistä väkivaltaisen konfliktin seurauksena naisiin, miehiin, poikiin ja tyttöihin kohdistuvia turvallisuuden, talouden, ympäristön ja sosiaalisen elämän suhteen tuhoisia vaikutuksia. Naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan, kuten seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan, ehkäiseminen on tärkeää jo itsessään, mutta lisäksi se on tärkeä osa konfliktien ehkäisyä, koska väkivallan perimmäisten syiden ymmärtäminen tarjoaa perustan, jolta voidaan edistää sekä naisten oikeuksia ja voimaannuttamista että konfliktien ehkäisyä.

22. Sen lisäksi, että naisia on suojeltava konfliktitilanteissa ja että on edistettävä heidän osallistumistaan kaikkiin rauhan ja turvallisuuden osa-alueisiin, mukaan lukien rauhanrakentaminen, on myös varmistettava, että tällaisia toimia tuetaan laajemmilla kehityspyrkimyksillä, joihin kuuluvat esimerkiksi naisten oikeuksien, taloudellisen turvallisuuden ja terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden edistäminen, myös oikeus lisääntymisterveyteen ja koulutukseen. Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon ne kielteiset vaikutukset, joita väkivaltaisilla konflikteilla on pitkällä aikavälillä maan tai alueen kehitykseen, ja tarve luoda ihmisille turvalliset olot, jotka ovat pitkän aikavälin rauhan ja kehityksen perusedellytys²². Kaikki EU:n poliittiset puitteet²³ sukupuolten tasa-arvon ja naisten voimaannuttamisen edistämiseksi ovat yhteydessä WPS-toimintaohjelmaan, jota on näin ollen käytettävä näiden kysymysten organisoinnin, seurannan ja toteuttamisen ohjenuorana.
23. Sukupuolten tasa-arvo on keskeinen tavoite EU:n kaikessa ulkoisessa toiminnassa, esimerkiksi kehityksen, väkivaltaisten ääriiliikkeiden ehkäisyn ja torjunnan, terrorismin torjunnan ja muuttoliikkeen aloilla. Näin varmistetaan, että konfliktitilanteissa ja epävakaisissa oloissa elävät naiset ja tytöt voivat osallistua täysimääräisesti yhteiskunnan toimintaan politiikan, talouden ja turvallisuuden aloilla ja sen sosiaaliseen elämään. Se on kestävän kehityksen ja rauhan ennakoedellytys.
24. EU osallistaa, voimaannuttaa, suojelee ja tukee naisia konflikteihin liittyvissä tilanteissa ja pitkän aikavälin kehitysyhteistyössä, jotta naisten ja miesten tasa-arvon tavoite saavutettaisiin. Se toteaa, että sukupuolten tasa-arvo on olennainen osa rauhaa, turvallisuutta, ihmisoikeuksia ja kestävää kehitystä, myös kestävän kehityksen tavoitteet huomioon ottaen. Se varmistaa, että kaikki toimet perustuvat alkuvaiheessaan sukupuolinäkökohtia koskevaan analyysiin ja että kaikki osallistujat ja edunsaajat otetaan mukaan varhaisessa vaiheessa.

²² Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Turvallisuuden ja kehityksen edistäminen valmiuksia kehittämällä – Euroopan unionin kumppanimaille lisää keinoja kriisien ehkäisyyn ja hallintaan, (JOIN (2015) 17 final), 28.4.2015.

²³ Näihin puitteisiin kuuluvat muun muassa seuraavat asiakirjat: i) sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma vuosiksi 2016-2020 (GAP II) (ks. alaviite 2); ii) komission yksiköiden valmisteluasiakirja strategisesta toimintaohjelmasta sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi vuosina 2016–2019, (SWD (2015) 278 final), 3. joulukuuta 2015; iii) EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia, (ks. alaviite 6); iv) uusi kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus (ks. alaviite 8); v) yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva toimintasuunnitelma. "Ihmisoikeuksien säilyttäminen EU:n asialistan kärjessä (2015–2019)" (JOIN (2015) 16 final), 28. huhtikuuta 2015.

25. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevassa EU:n strategisessa toimintamallissa on määritelty toimia, jotka liittyvät ennaltaehkäisyyn, suojelun sekä avustuksen ja jälleenrakennuksen avainaloihin, ja ne on ryhmitelty kahteen kokonaisuuteen, jotka ovat sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen ja osallistuminen. Nämä toimet liittyvät toisiinsa ja vahvistavat toisiaan. Esimerkiksi naisten merkityksellinen ja tasa-arvoinen osallistuminen päätöksentekoon auttaa katkaisemaan naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän jatkumon ja vuorostaan taas lisää heidän osallistumistaan.
26. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva EU:n strateginen toimintamalli ja sen täytäntöönpano on oikeusperustaista. Se kattaa kaikki ihmisoikeudet, ja siihen kuuluu lisäksi tarveperusteinen lähestymistapa humanitaariseen apuun.

Tasa-arvoasioiden valtavirtaistaminen

27. Kuten Pekingin toimintaohjelmassa sovittiin, sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen on keskeinen strategia naisten ja miesten välisen tasa-arvon saavuttamisessa. EU:n kattavan toimintakehyksen ja ennen kaikkea sukupuolten tasa-arvon²⁴ edistämistä koskevan strategisen toimintaohjelman 2016–2019 ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) mukaan sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi ja sukupuolinäkökulma olisi otettava järjestelmällisesti huomioon kaikissa EU:n toimissa, joilla pyritään ehkäisemään konflikteja ja vastaamaan siviileihin kohdistuviin uhkiin konfliktin edellä, sen aikana ja sen jälkeen. Sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi luo perustan tehokkaalle konfliktien ehkäisylle, vakauttamiselle, rauhanrakentamiselle, konfliktien jälkeiselle jälleenrakennukselle, hallinnolle ja instituutioiden kehittämiseksi. Lisäksi vahvempi sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon ja naisten voimaannuttamiseen EU:n toiminnassa voi parantaa sen tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Jos sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi jätettäisiin toteuttamatta ja sukupuolinäkökulma sisällyttämättä, se vaikuttaisi kielteisesti EU:n johtavaan asemaan sukupuolten tasa-arvon edistäjänä ja vauhdittajana.

²⁴ Komission yksiköiden työasiakirja strategisesta toimintaohjelmasta sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi vuosina 2016–2019, (SWD (2015) 278 final), 3. joulukuuta 2015;

Näin ollen EU aikoo

- varmistaa, että kaikki EU:n toimet, joihin osallistuu EU:n ulkopuolisia maita, perustuvat konfliktianalyysiin ja sukupuolinäkökohtia koskevaan analyysiin ja että niissä otetaan huomioon eri väestöryhmien, myös naisten ja miesten, väliset valtasuhteet yhteiskunnan eri instituutioissa, niin virallisissa kuin epävirallisissakin.
- sisällyttää sukupuolinäkökulman kaikkeen toimintaansa, eli ottaa huomioon kaikenikäisten ja eritaustaisten naisten, miesten, tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet, kokemukset ja oikeudet. Näin varmistetaan, ettei EU:n toimilla aiheuteta lisää haittaa epävakaisissa ja konflikteista kärsivissä ympäristöissä.
- edistää sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamista keskeisenä strategiana sukupuolten tasapuolisen edustuksen ohella, samoin erityistoimia ja vuoropuhelua tasa-arvon saavuttamiseksi. Tämä tehdään sisällyttämällä sukupuolinäkökulma kaikkiin toimintapoliittisiin kehyksiin, myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, kehitysyhteistyöhön, kauppaan, rahoitusalaan, humanitaariseen apuun, muuttoliikettä koskeviin toimiin, oikeusallalle ja koulutukseen sekä väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin ehkäisemiseen ja torjuntaan.
- ajaa aktiivisesti sitä, että sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen sekä WPS-toimintaohjelman täytäntöönpano tunnustetaan johdon ja hallinnon virallisiksi vastuualueiksi, joihin liittyy selkeä vastuunjako.
- edistää ja tukea aktiivisesti naisten ja miesten taitoja ja valmiuksia, jotka liittyvät sukupuolinäkökohtia koskevan analyysin tekemiseen, ja sisällyttää sukupuolinäkökulman ohjelmasuunnittelun ja sen toteuttamisen kaikkiin vaiheisiin.
- sisällyttää sukupuolinäkökulman järjestelmällisesti ja sukupuolinäkökohtia koskevan analyysin pohjalta kaikkiin rauhan ja turvallisuuden alan toimiin, mukaan luettuina kaikki poliittiset ja diplomaattitason vuoropuhelut, ihmisoikeusvuoropuhelut, kaikki asiaan liittyvien politiikkojen laadinta ja päätöksentekoprosessit, tutkimus, analyysi ja arviointi, suunnittelu ja toiminta sekä seuranta-, arviointi- ja raportointiprosessit.
- ottaa järjestelmällisesti huomioon WPS-toimintaohjelman sisällön suunniteltaessa ja pantaessa täytäntöön EU:n yhdenmukaista lähestymistapaa konflikteihin ja kriiseihin.

- sisällyttää sukupuolinäkökulman järjestelmällisesti kaikkiin konfliktien ehkäisyyn ja rauhan säilyttämisen vaiheisiin, jotta vahvistettaisiin kontekstisidonnaista ja osallistavaa lähestymistapaa seuraaviin: konfliktianalyysi, varhaisvaroitus, välitystoimet, ehkäisevä diplomatia, kriisinhallinta, vakauttaminen ja humanitaariset toimet, rauhanrakentaminen, kehitysyhteistyö, ihmisoikeuksien edistäminen ja suojele sekä selviytymiskyvyn vahvistaminen yhteisön, valtion ja yhteiskunnan tasolla. Tätä olisi vaadittava myös täytäntöönpanokumppaneilta.
- ottaa sukupuolinäkökohdat järjestelmällisesti huomioon EU:n toiminnassa, jolla pyritään tukemaan EU:n ulkopuolisten maiden puolustus- ja turvallisuusalan uudistusta, oikeusalan uudistusta, siirtymäkauden oikeusjärjestelyaloitteita, hallinnon uudistamista, demobilisaatiota ja yhteiskuntaan sopeuttamista, vakauttamista, valtiorakenteiden kehittämistä, pelastuspalvelua, terrorismin torjuntaa sekä väkivaltaisiin ääriliikkeisiin johtavan radikalisoitumisen ja terrorismin torjuntaa, aseistariisuntaa, asesulkua ja asevalvontaa, laittoman asekaupan ehkäisemistä, muuttoliikettä sekä pakolaisten, kotimaansa sisällä siirtymään joutuneiden henkilöiden ja turvapaikanhakijoiden suojelua, ihmiskaupan torjumista sekä humanitaarista työtä, mukaan lukien ihmisten turvallisuuden vahvistamiseksi.
- ottaa sukupuolinäkökohdat järjestelmällisesti huomioon silloin, kun kauppaa käydään konfliktitilanteissa ja/tai jos ihmisoikeuksia ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta rikotaan vakavasti. Tämä koskee erityisesti luonnonvarojen kauppaa, mukaan lukien konfliktimineraalit.
- varmistaa, että naisten ja tyttöjen erityistilanteet ja erityisprioriteetit, valmiudet, tarpeet ja haavoittuvuudet asetetaan etusijalle ja otetaan huomioon toimissa, joilla vastataan epävakaisiin ja konfliktitilanteisiin, sekä kehitysyhteistyössä ja humanitaarisessa toiminnassa. Näin tehdään esimerkiksi varmistamalla monipuolisen terveystiedon ja kattavien terveyspalvelujen saatavuus, myös seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon palvelujen osalta.

- sisällyttää järjestelmällisesti sukupuolinäkökulman yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioiden ja humanitaarisen avun, mukaan lukien (humanitaarinen) siviili-sotilaskoordinointi, suunnittelun ja toteuttamisen keskeiseksi osaksi.
- varmistaa, että kaikki yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatiot, jotka toteutetaan epävakaissa ja konfliktitilanteissa sekä humanitaarisissa hätätilanteissa, samoin kuin pelastuspalvelualan toimet, sisältävät riittävät valmiudet ja resurssit, jotta niihin voidaan sisällyttää sukupuolinäkökulma vastuumenettelyjen ja osallisuuden kautta sekä asianmukaiset resurssit sukupuolinäkökohtia koskevalle asiantuntemukselle sukupuolinäkökohtien neuvonantajien ja sukupuolinäkökohtien yhteyspisteiden kautta. Lisäksi on varmistettava, että kaikelle EU:n lähettämälle sotilas- ja siviilihenkilöstölle annetaan perehdyttämisvaiheesta lähtien riittävästi koulutusta sukupuolten tasa-arvosta sekä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevasta asiakokonaisuudesta erityisesti sen osalta, miten sisällyttää sukupuolinäkökulma vastuualueisiinsa ja tehtäviinsä.
- edistää vuoropuhelua ja vastavuoroista oppimista sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamisesta päättäjien, alan toimijoiden ja tutkijoiden keskuudessa.
- sisällyttää sukupuolinäkökulman järjestelmällisesti rauhan ja turvallisuuden alan tutkimukseen; tähän sisältyy sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen järjestelmällinen kerääminen ja analysointi.
- sisällyttää sukupuolinäkökulman järjestelmällisesti kaikkiin konfliktinestoa ja rauhanrakentamista koskeviin EU:n rahoittamiin toimiin sekä täytäntöönpanokumppaneille asetettuihin vaatimuksiin; varmistaa, että eritaustaisten naisten ja miesten sekä tyttöjen ja poikien mahdollisesti toisistaan poikkeavat tilanteet, kokemukset ja tarpeet otetaan huomioon hankkeiden koko elinkaaren ajan.

Osallistuminen

28. Sen lisäksi, että lähtökohdiltaan (esim. taloudellinen, sosiaalinen, etninen, uskonnollinen tai maantieteellinen tausta) moninaisten naisten ja tyttöjen, miesten ja poikien yhdenvertainen ja tarkoituksenmukainen osallistuminen politiikkaan, talouteen ja yhteiskuntaan on tavoite jo itsessään, se on myös rauhan, turvallisuuden ja kestävä kehityksen ennakoedellytys. Sukupuolten tasa-arvo on näin ollen EU:n toiminnan olennainen tavoite, ei pelkkä sivutavoite.
29. Yhteiskuntaan kohdistuvilla EU:n toimilla olisi saatava mukaan toimintaan erilaisista lähtökohdista tulevia naisia, jotka tuovat esiin poliittisten, taloudellisten, turvallisuuteen liittyvien ja sosiaalisten kysymysten koko kirjon. Naisten odotetaan usein puhuvan yhdellä äänellä, ikään kuin he olisivat homogeeninen ryhmä, sen sijaan, että he ilmaisisivat sellaista kokemusten, asiantuntemuksen ja mielipiteiden moninaisuutta, jota muuten odotettaisiin milta tahansa ryhmältä, jonka jäsenillä on erilaiset intressit, toiveet, ihanteet, arvot, motivaatiot ja tarpeet. Vaikka (joitakin) naisia saatetaan kuulla, liian monet ovat (edelleen) merkityksellisen ja tasapuolisen päätöksentekoprosessin ulkopuolella paikallisella, kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla. Niissä rajoitetuissa tapauksissa, joissa naisten mielipiteitä on kuunneltu ja ne on otettu huomioon, tämä kuuleminen on liian usein rajoittunut ns. naisten aiheisiin, usein seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan seurausten käsittelyyn. Se on myös usein rajoittunut tiettyjä yhteiskunnan osia edustaviin, eliittiin kuuluvien kaupunkilaisnaisten ryhmiin.
30. Sukupuolten tasa-arvo ja naisten voimaannuttaminen, jota tukee naisten tehokkaampi osallistuminen konfliktien ja kriisien ehkäisemistä edistäviin EU:n rakenteisiin kaikissa EU:n toimielimissä, on ensisijaisen tärkeää. Sukupuolten tasapuolista edustusta EU:n sisällä olisi käsiteltävä samanaikaisesti, kun pannaan täytäntöön erityisiä sukupuolten tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä ja sisällytetään sukupuolinäkökulma kaikkiin EU:n toimiin ja kaikkeen toimintaan kansalaisyhteiskunnan kanssa, erityisesti konflikti- ja kriisialueilla.

Näin ollen EU aikoo

- tukea naisten johtajuutta ja osallistumista rauhanprosessien kaikkiin vaiheisiin sekä diplomaattisin keinoin että taloudellisen tuen avulla. EU pyrkii mahdollistamaan yhä useampien naisten toimimisen välittäjänä, pääneuvottelijana ja poliittisena edustajana, myös omissa rakenteissaan. EU tunnustaa, että naisten paikallisen ja kansallisen tason rauhanpyrkimykset ovat ratkaisevan tärkeitä konfliktinratkaisun, rauhanrakentamisen ja konfliktinjälkeisen jälleenrakentamisen kannalta ja EU tukee näitä aloitteita, myös ruohonjuuritasolla.
- edistää sukupuolten tasa-arvoa ja moninaisuutta sillä, että kaikilla tasoilla yhä useampia naisia rekrytoidaan, heidän työsopimustaan jatketaan, heitä nimitetään tehtäviin ja heidän urakehitystään tuetaan. Tavoitteena on oltava sukupuolten tasapuolinen edustus rauhan ja turvallisuuden alan kansallisissa, alueellisissa ja kansainvälisissä instituutioissa, myös ylimmällä ja päätöksenteon tasolla.
- edistää naispuolisen turvallisuushenkilöstön (armeijan tai poliisin) merkityksellistä ja tasapuolista osallistumista turvallisuus/sotilasoperaatioihin, mukaan lukien yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatiot, vahvistamatta naisia ja miehiä koskeviin odotuksiin liittyviä sukupuolistereotypioita.
- tunnistaa ja poistaa esteitä naisten ja miesten tasavertaiselta osallistumiselta EU:n edustustoihin sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin, esimerkiksi lisäämällä perheille sopivia asemapaikkoja ja joustavia työaikoja silloin, kun se on mahdollista.
- mahdollistaa ja edistää eri lähtökohdista tulevien naisten merkityksellistä ja tasapuolista osallistumista perustamalla osallistavia mekanismeja koko hankkeen ja ohjelmien elinkaaren ajan. Näistä mekanismeista on ammennettava tietoa suojelupolitiikkojen ja -toimien suunnittelussa, täytäntöönpanossa, seurannassa ja arvioinnissa sekä konfliktien kannalta keskeisissä kehitysyhteistyötoimissa.

- edistää ja tukea naisten oikeutta osallistua julkiseen elämään ja heidän oikeuttaan rauhanomaisen kokoontumis-, sanan- ja yhdistymisvapauden käyttöön.
- edistää asianmukaisten kuulemismekanismien kautta kansalaisyhteiskuntaan osallistumista sekä sen kumppanuuksia ja verkottumista, erityisesti naisjärjestöjen osalta, mukaan luettuina ruohonjuuritason järjestöt ja liikkeet, ihmisoikeuksien puolustajat, rauhanaktivistit, alkuperäiskansat ja talouden toimijat. Näin on tarkoitus varmistaa niiden osallistuminen ja hyödyntää niiden tietämystä, valmiuksia ja suhteellisia etuja.
- seurata ja torjua kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumista, myös naisjärjestöjen, aktivistien ja ihmisoikeuksien puolustajien osalta²⁵; toteuttaa erityisiä toimenpiteitä näiden toimijoiden suojelemiseksi, varmistaen samalla, ettei prosessin mittaan aiheuteta vahinkoa, ja ottaen huomioon, että valtiolliset ja yhteiskunnalliset toimijat voivat kohdistaa niihin sukupuolikohtaisia pelottelun muotoja henkilökohtaisesti ja sosiaalisen median kautta; edistää nuorison johtajien sekä uskonnollisten, perinteisten ja kulttuuristen johtajien, myös miesten ja poikien, osallistumista naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin kaikkien näkökohtien täytäntöönpanoon.
- edistää aloitteita, joilla puututaan rakenteellisiin esteisiin naisten merkitykselliselle ja tasapuoliselle osallistumiselle konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisemiseen ja konfliktinjälkeiseen julkiseen elämään. Näissä aloitteissa olisi käsiteltävä väkivaltaan ja pelotteluun (niiden uhkaan) liittyviä tekijöitä, riittämätöntä ja sukupuolittunutta turvallisuutta, oikeusvaltiota, oikeuden saatavuutta ja sosioekonomisia tekijöitä, mukaan lukien perheeseen liittyvien hoitotehtävien ja -vastuiden epätasainen jakautuminen sukupuolen perusteella ja vaikeudet koulutukseen pääsyssä.
- edistää erilaisista lähtökohdista tulevien naisten ja miesten tasapainoista edustusta, myös ylemmän johdon ja päätöksenteon tasoilla, kansallisissa ulkoasiainhallinnoissa, edustuksellisen demokratian elimissä, puolustusministeriöissä, asevoimissa, oikeusvaltioperiaatetta ylläpitävissä instituutioissa ja muissa turvallisuusalan instituutioissa sekä EU:n toimielimissä.

²⁵ Suojelun takaaminen – Ihmisoikeuksien puolustajia koskevat Euroopan unionin suuntaviivat (asiak. 16332/2/08).

Ennaltaehkäisy

31. Epätasa-arvo sekä vallasta, mahdollisuuksista, palveluista ja turvallisuudesta osattomaksi jääminen luovat otollista maaperää väkivaltaisten ajatustapojen omaksumiselle epäkohdista kärsivissä ryhmissä, erityisesti alueilla, joilla valtio on heikko, sen legitimitetti puutteellinen tai tilanteissa, joissa esiintyy ihmisoikeusloukkauksia. Sukupuolinäkökohdat huomioon ottava varhaisvaroitus- ja konfliktianalyysi, jossa kiinnitetään enemmän huomiota väkivallan sukupuolittuneisiin perimmäisiin syihin, tehostaa konfliktien ennaltaehkäisyä. Osallisuus on keskeinen tekijä konfliktien ehkäisemisessä instituutioissa ja kehityspolitiikassa sekä turvallisuuden ja oikeuden tarjoamisessa ihmisille. Ennalta ehkäisevissä toimissa olisi omaksuttava (kaikki ihmisoikeudet käsittäviä) oikeuksiin perustuvia ja ihmiskeskeisiä, mutta myös laajemmin koko yhteiskuntaan sovellettavia lähestymistapoja, joihin kuuluu kansalaisten osallistuminen.
32. Koska kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kapenemisella voi olla kohtuuttoman kielteinen vaikutus naisiin ja tyttöihin, sitä on torjuttava, jotta naisten oikeuksien rajoittaminen voidaan estää.

33. Välitystoimet, joissa on osallisina ainoastaan aseellisia ryhmiä ja joilla ei edistetä ihmisoikeuksien kunnioittamista, saattavat antaa signaalin väkivallan palkitsemisesta. Sen lisäksi, että ne aiheuttavat tyytymättömyyttä muissa yhteiskunnan osissa, ne voivat kannustaa muitakin tarttumaan aseisiin oman paikan varmistamiseksi neuvottelupöydässä. Kansalaisyhteiskunnan toimijoilla voi olla ratkaiseva rooli rauhanprosessin legitimitetin lisäämisessä, ja ne ovat mahdollisesti tärkeitä liittolaisia. Naisjohtajat ja naisryhmät onnistuvat usein rakentamaan rauhaa tehokkaasti yhteisön tasolla, ja siksi heidät olisi kytkettävä vahvasti korkean tason välitysmenettelyihin. Lisäksi naisten pääsy johtaviin tehtäviin kansalaisyhteiskunnassa voi olla haasteellista. Näin ollen EU:n olisi tuettava naisten merkityksellistä osallistumista osallistavaan kansalaisyhteiskuntaan ja naisjärjestöjen osallistumista rauhanprosesseihin.
34. Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden häviäminen, maaperän huonontuminen, aavikoituminen ja kuivuus ovat konfliktin taustatekijöitä, jotka voivat vaikuttaa erityisesti naisiin, sillä he ovat liian usein suhteettoman alttiita ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Päivittäisen toimeentulon keskeisinä tarjoajina, viljelijöinä ja kasvattajina, naiset voivat käyttää ääntään ja vaikutusvaltaansa vauhdittamaan kestävän kehityksen pitkäaikaisia, uudistavia ratkaisuja sekä muokkaamaan tasapuolista politiikkaa ja resurssien jakamista. Naisten voimaannuttaminen talouskasvun vetureiksi vahvistaa yhteiskunnan selviytymiskykyä.

Näin ollen EU aikoo

- edistää sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista järjestelmällisesti ja pitkällä aikavälillä epävakauden, konfliktien, avustustoimien ja jälleenrakennuksen eri vaiheissa. Lisäksi EU aikoo edelleen painottaa sukupuoleen liittyviä perimmäisiä syitä WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanossa ja keskittyä jatkossakin myös ennaltaehkäisyyn varsinaisten toimiensa ohessa.
- tukea toimia, joilla puututaan väkivallan perimmäisiin syihin esimerkiksi ulkopuolelle sulkemisen, syrjinnän, rakenteellisen eriarvoisuuden sekä seksuaaliseen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan osalta, mukaan luettuna naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta.
- tukea osallistavia kansalaisyhteiskunnan aloitteita yhteisön, kansallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla kestävän rauhan rakentamiseksi ja sukupuolten välisen epätasa-arvon pois poistamiseksi; tukea myös aloitteita, joilla pyritään haastamaan yhteiskunnassa vallitsevat sukupuolinormit ja -stereotypiat ja muuntamaan niitä.

- varmistaa, että tasa-arvoanalyysi sisällytetään järjestelmällisesti EU:n varhaisvaroitusjärjestelmään konfliktien varalta sekä muihin nykyisiin ja tuleviin varhaisvaroitusta, konfliktianalyysia ja niihin liittyviä indikaattoreita koskeviin käsitteisiin ja lähestymistapoihin.
- tukea ja edistää ja seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan sekä seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön ennaltaehkäisyä ja asiaankuuluvaa uhrikeskeistä apua tilanteissa, joita saattaa esiintyä kriisin yhteydessä tai jotka syntyvät turvallisuus-, sotilas-, kehitys- tai humanitaarisen toiminnan yhteydessä tai sen sisällä; tukea ja edistää riskien vähentämistä tällä alalla.
- varmistaa, että on olemassa osallistavia mekanismeja, jotka mahdollistavat johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja synergian lisäämisen i) eri sidosryhmien kesken, mukaan lukien valtiot, kansainväliset ja alueelliset järjestöt ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt; ja ii) kaikkien ennaltaehkäisyn keinojen ja välineiden puitteissa, erityisesti diplomatiassa, kahdenväliset ja monenväliset välitystoimet mukaan lukien, varhaisvaroituksen, rauhanrakentamisen, konfliktien jälkeisen jälleenrakennuksen, turvallisuuden ja kehityksen aloilla.
- tukea paikallisten tai kansallisten viranomaisten paikallisesti käynnistämiä sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia ennaltaehkäisytoimia; edistää osallistavia ja avoimia prosesseja.
- voimaannuttaa yhteisöt selviytymään väkivaltaisista konflikteista. Naisten merkityksellinen ja tasapuolinen osallistuminen on ratkaisevan tärkeää sekä tehokkaiden ehkäisevien politiikkojen ja niiden täytäntöönpanon kannalta että rauhan säilyttämiseksi kaikilla tasoilla. Avoimuus ja tiedonsaanti olisi varmistettava mahdollisimman pitkälle.
- edistää sukupuolinäkökohtia koskevaa analyysia ja sisällyttää sukupuolinäkökulman järjestelmällisesti kaikkiin välitystoimiin ja konfliktinestoon liittyvään toimintaan.

Suojelu

35. Erilaisista lähtökohdista tulevien naisten, miesten, tyttöjen ja poikien kokemukset ja toiminta aseellisen konfliktin, ennaltaehkäisyn, suojelun, rauhanturvaamisen, rauhanrakentamisen ja jälleenrakentamisen yhteydessä ovat toisinaan samankaltaisia, toisinaan erilaisia. Tilannetta on analysoitava, arvioitava ja sitä on käsiteltävä EU:n toimijoiden asianmukaisen ja riittävän vastauksen varmistamiseksi. Ihmiskaupan riski kohdistuu niin naisiin, miehiin, tyttöihin kuin poikiinkin. Vaikka naiset ja tytöt ovat suuremmassa vaarassa joutua seksuaalisen väkivallan uhreiksi, taistelijoiden koti- ja seksiorjiksi ja pakkoavioliittoihin, tällaista väkivaltaa voidaan kohdistaa myös miehiin ja poikiin. Miehiin ja poikiin saattaa lisäksi kohdistua myös pakkovärväysten ja kohdennettujen teloitusten riski.
36. Naiset eivät ole pelkästään sodan ja väkivallan uhreja, vaan toimivat monenlaisissa rooleissa, kuten taistelijoina, rauhanrakentajina, poliitikkoina, talouden toimijoina ja aktivisteina. Naisten ja miesten yhtäläinen osallistuminen tällaiseen toimintaan on samalla sekä olennainen tavoite että keino auttaa ehkäisemään ja ratkaisemaan konflikteja ja edistää kattavan ja kestävä rauhan kulttuuria. Naisiin, miehiin, tyttöihin ja poikiin kohdistuu usein ja joskus massiivisessakin mittakaavassa seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa, jota käytetään poliittisiin, taloudellisiin tai sotilaallisiin tarkoituksiin. Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on vaarassa muuttua ja kärjistyä konfliktin aikana ja sen jälkeen monin tavoin. Tämä lisää riskiä siitä, että he joutuvat kokemaan fyysistä, psyykkistä, seksuaalista ja rakenteellista väkivaltaa omassa kodissaan ja julkisella paikalla. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, ihmisoikeuslainsäädännön ja rikosoikeuden kielloista huolimatta valtion välisten tai sisäisten konfliktien yhteydessä esiintyvä seksuaalinen ja sukupuolittunut väkivalta saa edelleen suurelta osin jatkoa, ja näiden rikosten rankaisemattomuuteen on puututtava.

37. Vaikka myös miehet ja pojat voivat olla seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreja, tällainen väkivalta vaikuttaa kohtuuttoman paljon kaikenikäisiin naisiin rauhan ja konfliktin välisen jatkumon kaikissa vaiheissa (ja pahenee usein väkivaltaisen konfliktin aikana). Naisiin kohdistuu väkivallan riski niin julkisessa kuin yksityisessäkin elämässä. Kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien lakkauttaminen ja erityisesti se, että vaiennetaan naiset ylipäättään samoin kuin sellaiset naiset ja miehet, jotka eivät mukaudu yhteiskunnan sosiaalisiin normeihin, voi viitata seksuaaliseen ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan. Ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuva vihapuhe, uhkaukset, häpäisykampanjat, sorto ja väkivalta voivat ilmetä eri tavoin, jotka ovat sidoksissa esimerkiksi sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, seksuaaliseen suuntautumiseen, sosioekonomiseen asemaan, koulutukseen, ikään, etnisyyteen, yhteiskuntaluokkaan, uskontoon tai vakaumukseen.
38. Internetin laajentuminen, viestintäteknologioiden nopea leviäminen ja sosiaalisen median laaja näkyvyys ovat tuoneet naisille uusia tilaisuuksia saada äänensä kuuluville ja lisätä tietoisuutta monista kysymyksistä. Vaikka teknologia voikin yhdistää ja voimaannuttaa, se voi myös vahvistaa ja normalisoida sukupuolirooleja ja kulttuurisia tapoja sekä luoda uusia väkivallan ja hyväksikäytön väyliä. Verkkomaailma ei ole pelkästään verkon ulkopuolisen maailman peilikuva vaan todellinen peilisali, joka heijastaa ja suurentaa positiiviset ja negatiiviset asiat. Naisille ja tytöille tämä peilikuva usein näyttää naisvihan, marginalisoitumisen ja väkivallan kulttuurin.

Näin ollen EU aikoo

- edelleen korostaa, että kansainvälisen oikeuden määräyksiä naisten ja tyttöjen suojelusta konfliktitilanteissa, erityisesti siviileinä, on noudatettava täysimääräisesti.
- jatkaa seuraavien täytäntöönpanoa: i) "EU:n suuntaviivat naisiin kohdistuvan väkivallan ja kaikkien naisiin kohdistuvien syrjintämuotojen torjunnasta"; ii) "EU:n suuntaviivat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseksi"²⁶; iii) "Suojelun takaaminen – Ihmisoikeuksien puolustajia koskevat Euroopan unionin suuntaviivat" ²⁷ ja iv) "Sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat"²⁸.
- edistää järjestelmänlaajuista lähestymistapaa seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön²⁹ sekä seksuaalisen häirinnän³⁰ estämiseen, siitä raportoimiseen ja rankaisemiseen.
- edistää naisten, tyttöjen, miesten ja poikien fyysisen ja henkisen terveyden ja ihmisarvon suojelua erityisesti epävakaisissa ja konfliktitilanteissa, humanitaarisissa hätätilanteissa ja konfliktien jälkitilanteissa muun muassa ottamalla käyttöön mekanismeja suojelua koskevien sitoumusten täytäntöönpanemiseksi ja seuraamiseksi.
- hyväksyy, panee täytäntöön ja ajaa sisäisissä ja ulkoisissa politiikoissa nollatoleranssia syrjintää, seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä, ihmiskauppaa, seksuaalista väkivaltaa ja sukupuolista häirintää kohtaan; varmistaa, että asiaan liittyvien politiikkojen hyväksyminen katsotaan johdon viralliseksi vastuualueeksi.³¹

²⁶ Euroopan unionin suuntaviivat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseksi – tekninen ajantasaistaminen (asiak. 16841/09).

²⁷ Suojelun takaaminen – Ihmisoikeuksien puolustajia koskevat Euroopan unionin suuntaviivat (asiak. 16332/2/08).

²⁸ Sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat (asiak. 9647/14).

²⁹ YK:n standardien (ST/SGB/2003/13) mukaisesti. Seksuaalisella riistolla tarkoitetaan mitä tahansa haavoittuvan aseman, valtaeron tai luottamuksen tosiasiallista hyväksikäyttöä tai sen yritystä seksuaalisiin tarkoituksiin, mukaan luettuna esimerkiksi toisten seksuaalisesta hyväksikäytöstä hyötyminen rahallisesti, sosiaalisesti tai poliittisesti; seksuaalisella hyväksikäytöllä puolestaan tarkoitetaan tosiasiallista luonteeltaan seksuaalista fyysisen koskemattomuuden loukkaamista tai sillä uhkaamista, väkivalloin tai epäsuhteissa tai pakottamista sisältävissä olosuhteissa.

³⁰ Ihmisarvon suojelusta ja psykologisen häirinnän ja seksuaalisen häirinnän estämistä koskevasta Euroopan komission politiikasta tehty komission päätös C(2006) 1624/3, sovelletaan myös EUH:ssa.

³¹ ST 6877 2018 INIT, YTPP-operaatioiden päivitettyt yleiset käyttäytymissäännöt (Upgraded Generic Standards of Behaviour for CSDP Missions and Operations).

- tukee seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi joutuneita naisia, miehiä, tyttöjä ja poikia sekä heidän perheitään pääsemään osallisiksi oikeudesta ja oikeussuojakeinoista, mukaan lukien terveystieto, terveyspalvelut sekä psykososiaalinen tuki, jolla estetään heitä leimautumasta (uudelleen) ja joutumasta uhreiksi (uudelleen) sekä edistämään heidän turvallisuuttaan ja yhteiskuntaan sopeutumistaan.
- edistää toimia, joilla pyritään lopettamaan rikosten rankaisemattomuus seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan osalta, mukaan lukien konflikteihin liittyvä seksuaalinen väkivalta. Tämä sisältää muun muassa sukupuolisensitiivisten siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen tukemisen sekä lainvalvontaviranomaisten ja oikeusjärjestelmän toimijoiden valmiuksien kehittämisen sen osalta, että ne pystyvät käsittelemään tapaukset sukupuolinäkökohdat huomioon ottaen, sen mukaisesti kuin siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen tukea koskevassa EU:n kehyksessä³² määrätään.
- panee täytäntöön epävirallisen asiakirjan seksuaalisen väkivallan lopettamisesta konflikteissa (opas käytännön toimista EU:n tasolla)³³.
- kiinnittää erityistä huomiota seuraavien ryhmien ihmisoikeuksiin: lapset, nuoret ja ikääntyneet, köyhyudessa elävät, näkyvästä tai näkymättömästä vammasta kärsivät, vähemmistöihin tai alkuperäiskansoihin kuuluvat, pakolaiset, maan sisällä siirtymään joutuneet ja turvapaikanhakijat, jotka ovat haavoittuvassa asemassa.

³² Euroopan komissio. Yhteinen valmisteluasiakirja: "The EU's framework on support to transitional justice" (SWD(2015) 158 final), 29.7.2015.

³³ "Non Paper on ending sexual violence in conflict – A Guide to practical actions at EU level" (MD 155/14), 25.11.2014.

- soveltaa ennaltaehkäisevää nollatoleranssia kaikenlaiseen seksuaaliseen ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan syyllistyneeseen EU:n henkilöstöön tai lähetettyyn henkilöstöön yhteisissä turvallisuus- ja puolustusoperaatioissa, myös komentajien/johtajien, toimeksisaajien ja kumppaneiden osalta. Aina kun EU saattaa henkilöstöä toimintavalmiuteen, mukaan lukien yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioiden ja humanitaaristen toimien henkilöstö, se varmistaa, että asiasta on annettu selkeät ohjeet ja että tämän politiikan täytäntöönpanoa varten on olemassa asianmukaiset rakenteet, muun muassa vankka raportointimekanismi, uhreille suunnattu valitusmekanismi sekä tekijöitä koskeva vastuu- ja seuraamusmekanismi.
- varmistaa, että raiskauksen seurauksena syntyneillä lapsilla on oikeus kansalaisuuteen ja tukeen; torjuu tämän tyyppisten seksuaalisen väkivallan aiheuttamaa stigmaa, joka ympäröi raiskattuja naisia ja heidän lapsiaan pitkään rikoksen jälkeenkin; tukee jatkossakin vanhempia näiden lasten kasvattamisessa.
- toteuttaa tehokkaampia naisten ja tyttöjen suojelutoimenpiteitä silloin, kun analyysi ja arviointi osoittavat, että se on tarpeen, esimerkiksi poliittisille ehdokkaille, ihmisoikeuksien puolustajille ja kansalaisyhteiskunnan aktivisteille.

- puuttuu konflikteihin liittyvään seksuaaliseen väkivaltaan osana sukupuolittuneen väkivallan jatkumoa, joka on tiiviisti sidoksissa jatkuvaan eriarvoisuuteen sekä sellaisiin laajempiin hyökkäyksiin sukupuolten tasa-arvoa ja naisten ihmisoikeuksia vastaan, joita esiintyy esimerkiksi digitaalisen ja verkossa tapahtuvan väkivallan yhteydessä.
- Edistää sukupuolikysymyksiä ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskevia humanitaarisen alan standardeja ja suuntaviivoja, mukaan lukien esimerkiksi pysyvän yhteistyökomitean (IASC) sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskevat suuntaviivat³⁴ ja IASC:n sukupuolinäkökohtia koskeva käsikirja³⁵, sekä sukupuoliperusteiselta väkivallalta suojelemista hätätilanteissa koskeva toimintakehotus³⁶.
- edistää asekauppasopimuksen täytäntöönpanoa kiinnittäen erityistä huomiota sen 7 artiklan 4 kohtaan³⁷, jossa valtioita kehoitetaan ottamaan huomioon se riski, että aseita tai muita tarvikkeita käytetään sukupuolittuneeseen väkivaltaan tai sen helpottamiseen.

³⁴ Pysyvä yhteistyökomitea (IASC): Guidelines for integrating gender-based violence interventions in humanitarian action, 2015. (https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf).

³⁵ Pysyvä yhteistyökomitea (IASC): The Gender Handbook for humanitarian action, 2017. https://ec.europa.eu/jrc/communities/sites/jrccties/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf

³⁶ Sukupuoliperusteiselta väkivallalta suojelemista hätätilanteissa koskeva toimintakehotus on monen sidosryhmän aloite muuttaa perusteellisesti tapaa, jolla puututaan sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan humanitaarisissa hätätilanteissa. EU on toimintakehotus-aloitteessa aktiivinen kumppani (EU:n pelastuspalveluasioden ja humanitaarisen avun operaatioiden pääosaston (ECHO) kautta) siitä lähtien, kun se perustettiin vuonna 2013. EU otti myös vastuulleen aloitteen maailmanlaajuisen johtajuuden vuosina 2017–2018.

³⁷ "Asiaa arvioidessaan viejänä oleva sopimuksen osapuoli ottaa huomioon sen riskin, että 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia tavanomaisia aseita tai 3 tai 4 artiklan soveltamisalaan kuuluvia tarvikkeita saatetaan käyttää törkeään sukupuolittuneeseen väkivaltaan tai törkeään naisiin ja lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan tai tällaisen väkivallan helpottamiseen."

Avustus ja jälleenrakennus

39. WPS-toimintaohjelman avustus- ja jälleenrakennuspilarissa keskitytään varmistamaan, että apu, toipuminen ja jälleenrakennus ovat osallistavia ja että niissä otetaan huomioon naisten ja tyttöjen erityistarpeet. Erityistä huomiota on kiinnitettävä heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin, jotka osallistuvat rauhanrakentamiseen liittyviin prosesseihin, kuten paluumuuttoon, uudelleensijoittamiseen, kuntoutukseen, yhteiskuntaan sopeuttamiseen ja konfliktin jälkeiseen jälleenrakentamiseen. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa siirtymään joutuneet naiset ja tytöt, sukupuoliperusteisen väkivallan uhrit, ikääntyneet, vammaisten henkilöt, vähemmistöt ja alkuperäiskansat.
40. Avustus- ja jälleenrakennuspilarissa kehoitetaan myös lisäämään toimia, joilla tuetaan naisten aktiivista osallistumista avustus- ja jälleenrakennustoimiin, mukaan lukien naisten yhtäläinen pääsy toimeentulomahdollisuuksiin ja oikeuteen. Naiset ja humanitaarista apua antavat naisjärjestöt ovat usein ensimmäisinä vastaamassa kriisitilanteisiin. Naisten johtajuus ja prioriteetit jätetään kuitenkin usein humanitaarisen ja kehityspoliittisen päätöksenteon, ohjelma- ja muun suunnittelun sekä talousarvion ulkopuolelle.
41. Avustus- ja jälleenrakennuspilari voi muodostaa ainutlaatuisen mahdollisuuden muuttaa syrjiviä sosiaalisia rakenteita ja edistää naisten ihmisoikeuksia, osallistumista ja merkityksellistä sitoutumista.

Näin ollen EU aikoo

- edistää naisten osallistumista ja johtajuutta humanitaarisessa toiminnassa ja kehitysyhteistyöohjelmissa, niin virallisessa kuin epävirallisessakin päätöksenteossa ja painopisteiden asettamisessa.
- edistää aloitteita, joilla vahvistetaan yhteyksiä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan asiakokonaisuuden, avustuksen, kuntoutuksen, uudelleensijoittamisen, jälleenrakennuksen ja kestävä kehityksen politiikkojen välillä, mukaan lukien sen tukeminen, että sukupuolinäkökohdat valtavirtaistetaan humanitaariseen ja kehitysapuun. Tähän sisältyy naisten ja tyttöjen tasa-arvoinen ja turvallinen pääsy kehitysavun piiriin, ja siihen kuuluvat myös kattavat tiedot seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja terveydenhoitopalvelut.

- varmistaa, että jokaisella henkilöllä, joka on kokenut seksuaalista tai sukupuolittunutta väkivaltaa, on oikeus ja pääsy kattavaan terveystietoon ja terveyspalveluihin, oikeussuojaan ja korvauksiin; varmistaa, etteivät uhrit joudu uudelleen uhriksi, torjutuksi tai suljetuksi yhteisöstä.
- varmistaa, että kaikki EU:n rahoitusta ja tukea saavat organisaatiot noudattavat EU:n sukupuolten tasa-arvopolitiikkaa, mukaan lukien oikeusperustainen lähestymistapa ja sukupuolittunutta väkivaltaa koskevat vähimmäisvaatimukset ja suuntaviivat.
- tukea psykososiaalisia aloitteita, jotka koskevat väkivaltaisen konfliktin kaikkia uhreja näiden asemasta riippumatta: naisia, tyttöjä, miehiä, poikia ja ikääntyneitä ihmisiä.
- tukea konflikteista kärsineiden naisten hätäapua, toipumista ja kuntoutusta, myös EU:n sisällä. Tällä varmistetaan myös, että turvapaikkalainsäädännössä, -politiikassa ja -menettelyissä toteutuu ja taataan se, että kaikki naiset, tytöt ja kaikki sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrit voivat hyötyä yhtäläisistä oikeuksista ja normeista oikeuskäsittelyjen aikana.
- edistää edelleen parhaiden käytäntöjen mukaisesti niiden EU:n ulkopuolisten maiden oikeusjärjestelmiä, joissa EU toteuttaa tukitoimia. Tämän tarkoituksena on lujittaa kansallista rikosoikeudellista toimivaltaa täydentävyysperiaatteen mukaisesti suhteessa Kansainväliseen rikostuomioistuimeen, esimerkiksi sukupuolisensitiivisiä siirtymäkauden oikeusjärjestelyjä ja prosesseja.
- varmistaa asianmukaisilla resursseilla, että naisilla on keskeinen sija humanitaarisessa avussa, avustus- ja jälleenrakennustyössä sekä kehitysavussa ja ohjelmasuunnittelussa. Heidät on otettava mukaan avustus-, toipumis- ja jälleenrakennustoiminnan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon ja heitä on kuultava heidän tarpeistaan kunkin hätätilanteen alussa.

- varmistaa, että politiikan kehittäminen ja täytäntöönpano perustuvat ruohonjuuritason kokemuksiin tuntevan muutoksen helpottamisesta sekä avustus- ja jälleenrakennusvaiheen aikana saavutettuun edistykseen. varmistaa, että osallistava kansalaisyhteiskunta ja naisjärjestöt osallistuvat mielekkäästi ja tasapuolisesti syklin kaikkiin vaiheisiin, myös avunantajien konferensseihin³⁸, mikä auttaa rakentamaan kumppanuuksia.
- varmistaa, että kriisivalmius ja katastrofien ja konfliktien jälkeinen jälleenrakennussuunnittelu ja -toiminta, johon kuuluu myös valtion virkamiesten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen koulutus, perustuvat sukupuolinäkökulmasta katsottuna inklusiiviseen ja osallistavaan lähestymistapaan, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon riskinarviointi (riskejä koskeva sukupuoli-indeksi³⁹).

Naisten ja miesten tasa-arvon normatiiviset puitteet

42. Naisten ja miesten tasa-arvo on perusoikeus, EU:n poliittisiin puitteisiin kirjattu EU:n yhteinen arvo ja ehdoton edellytys köyhyyden poistamista, kasvun, työllisyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämistä sekä rauhan ja turvallisuuden edistämistä koskevien tavoitteiden saavuttamiselle. Se sisältyy myös kansainvälisiin velvoitteisiin ja sitoumuksiin, kuten kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen, Pekingin toimintaohjelmaan, kestävän kehityksen toimintaohjelmaan Agenda 2030 ja kehityspolitiikkaa koskevaan eurooppalaiseen konsensukseen. EU:n yhteiset ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet muodostavat alalla tehtävää työtä ohjaavat periaatteet.

³⁸ Jälleenrakennusvaiheessa on tilaisuus helpottaa sukupuolten tasa-arvon edistämistä oikeusperustaista lähestymistapaa käyttäen, esimerkiksi suhteessa talouskehitykseen tai mahdollisuuteen käyttää maata ja luonnonvaroja.

³⁹ Ulkopolitiikan välineiden hallinto – vakautta ja rauhaa edistävä väline. Vakautta ja rauhaa edistävän välineen (IcSP) indikaattorikäsikirja: https://ec.europa.eu/fpi/key-documents_en

Näin ollen EU aikoo

- seurata edelleen Pekingin toimintaohjelman jatkotoimia ja erityisesti sen keskeistä osa-aluetta "naiset ja aseelliset konfliktit".
- edistää jatkossakin keskeisten YK:n ihmisoikeusvälineiden ja niiden valinnaisten pöytäkirjojen ratifiointia ja täytäntöönpanoa, erityisesti kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (CEDAW) ja sen valinnaisen pöytäkirjan osalta, ja vahvistaa tämän yleissopimuksen yhteyttä WPS-toimintaohjelmaan yleiskommenteilla nro 30 ja 35.
- tukea edelleen päättäväisesti Kansainvälistä rikostuomioistuinta (ICC) erityisesti konflikteihin liittyvän seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan alalla, jotta voidaan edistää vastuuvellvollisuutta ja torjua rankaisemattomuutta. Kansainvälinen rikostuomioistuin on maailman ensimmäinen ja ainoa pysyvä kansainvälinen rikostuomioistuin kaikista vakavimpien rikosten tutkintaa ja syytteesenpanoa varten.
- tukea edelleen työtä, joka on käynnistetty rikostuomioistuinten kansainvälisen residuaalimekanismin (IRMCT) ja muiden kansainvälisten tuomioistuinten puitteissa.
- toteuttaa jatkossakin politiikkaansa, joka on vahvistettu kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämistä koskevissa EU:n suuntaviivoissa kiinnittäen erityistä huomiota siihen, että raiskauksen ja muiden seksuaalisen väkivallan muotojen kieltoa noudatetaan.
- panna edelleen täytäntöön nuoriso-, rauha- ja turvallisuusagendaa, joka on esitetty YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa 2250 ja 2419. Tähän sisältyy puuttuminen (sitkeään) eriarvoisuuteen, joka on erityinen riski nuorille naisille ja miehille, ja huomion kiinnittäminen erityisesti nuorten naisten osallistavan edustuksen lisäämiseen konfliktien ehkäisemisessä ja ratkaisemisessa.

Paikallisen, kansallisen ja alueellisen vastuunoton lisääminen

43. Osallistavan rauhanprosessin puitteissa on todennäköisempää, että konfliktin perimmäiset syyt tunnistetaan ja että niihin puututaan, ja että varmistetaan konfliktista kärsineiden väestönosien tarpeiden huomioon ottaminen. Näin ollen on ratkaisevan tärkeää, että paikallista, kansallista ja alueellista vastuunottoa vahvistetaan samalla kun varmistetaan paikallisten sidosryhmien kuuleminen, kansalaisyhteiskunta mukaan lukien, ja yhteistyö niiden kanssa. Osallistava lähestymistapa myös lisää kansallista vastuunottoa rauhansopimuksesta ja sen täytäntöönpanosta sekä näiden legitimitettä. Lisäksi osallistavuus vähentää todennäköisyyttä, että prosessin ulkopuolelle jätetyt toimijat asettuisivat haittaamaan prosessia. Osallistava prosessi ei merkitse sitä, että kaikki sidosryhmät osallistuvat suoraan virallisiin neuvotteluihin, mutta se on tapa helpottaa konfliktin osapuolten ja muiden sidosryhmien välistä vuorovaikutusta ja luoda mekanismeja kaikkien näkökohtien sisällyttämiseksi prosessiin. Voidaan tarvita erityismekanismeja sen varmistamiseksi, että rauhanrakentamisen hyväksi toimivat naiset ja naisjärjestöt ovat merkityksellisesti mukana tässä prosessissa.

Näin ollen EU aikoo

- tukea kumppanien ja EU:n ulkopuolisten maiden valmiuksien kehittämistä sekä tietojenvaihtoa näiden välillä, mukaan lukien kansalliset sukupuolinäkökohtia koskevat mekanismit ja instituutiot.
- kuulla naisjärjestöjä, rauhanrakentamisen hyväksi toimivia naisia ja ihmisoikeuksien puolustajia sekä tukea heidän osallistumistaan ja tarvittaessa johtajuuttaan virallisissa ja epävirallisissa rauhanprosesseissa.
- varmistaa, että EU toimii merkityksellisesti ja tasapuolisesti yhdessä osallistavien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa, eli kansalaisjärjestöjen, joissa naiset ovat johtotehtävissä, osallistuvat strategian laatimiseen ja joissa erilaiset naisten mielipiteet kuullaan ja ne pidetään esillä monenlaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.
- varmistaa tuen kansainvälisille ja alueellisille valtiosta riippumattomille järjestöille, jotka edistävät paikallista vastuunottoa, osallisuutta ja kansallisten valmiuksien kehittämistä.

Yhteistyön ja vuoropuhelun lujittaminen muiden toimijoiden kanssa

44. Yhteistyö kansainvälisten toimijoiden kanssa on ratkaisevan tärkeää WPS-toimintaohjelman tehokkaan täytäntöönpanon kannalta ja jotta vältettäisiin päällekkäiset toimet ja kilpailu resursseista. Yhteistyötä tarvitaan myös analyysien, kokemusten ja resurssien jakamiseksi, ohjelmien tulosten välisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi ja toimintapolitiikan kehittämiseksi maailmanlaajuisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. On tärkeää, että eri toimijoiden välistä vuoropuhelua käydään kaikilla tasoilla (paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä), samoin kuin näiden tasojen välillä, ja että se käsittää myös kansalaisyhteiskunnan. Lisäksi on tärkeää, että kansainväliset järjestöt eivät kilpaile paikallisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa silloin, kun kyseiset kansalaisyhteiskunnan järjestöt voivat antaa samankaltaisen panoksen toimintapolitiikkaan tai ohjelmiin (esimerkkinä tutkimusten tuottaminen).

Näin ollen EU aikoo

- edistää osallistavia kumppanuuksia ja parantaa kokemusten ja parhaiden käytäntöjen jakamista kaikkien sidosryhmien välillä kaikista WPS- toimintaohjelman täytäntöönpanon ulottuvuuksista. Tähän sisältyy yhteisten intressien määrittely ottaen erityisesti huomioon kohdatut haasteet ja mahdollisuudet.
- jatkaa yhteistyötä asiankuuluvien kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa, erityisesti YK:n järjestöjen mutta myös muiden järjestöjen kanssa, esimerkiksi seuraavien: Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (Etyj), Kaakkois-Aasian maiden liitto (ASEAN), Amerikan valtioiden järjestö (OAS), G20, G7, Afrikan unioni (AU), Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ja Välimeren unioni; jatkaa myös yhteistyötään muiden alueellisten järjestöjen kanssa, jotka ovat halukkaita edistämään sukupuolten tasa-arvoa, rauhaa ja turvallisuutta nykyisten aloitteiden ja kokemusten pohjalta synergian luomiseksi tilanteissa, joissa EU, YK tai muut kansainväliset järjestöt ovat merkittävässä asemassa.

- edistää ja tukea aloitetta WPS-kysymyksistä vastaavista kansallisista yhteyspisteistä, jotka toimivat alueidenvälisenä foorumina ja tarjoavat tilaa kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtamiselle asiaa koskevien Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanon edistämiseksi sekä rahoitus- ja avustushjelmien koordinoinnin parantamiseksi.
- edistää ja tukea aloitetta YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 alueellisen täytäntöönpanon nopeuttamisesta (regional acceleration of UNSC Resolution 1325, RAR1325), jolla pyritään ensisijaisesti teknisen tason keskusteluihin sukupuolinäkökohtien neuvonantajien ja muiden monenvälisten ja alueellisten järjestöjen toimijoiden kesken. Sen tarkoituksena on luoda foorumi, jonka avulla WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoa parannetaan ja osallistujien (EU, YK, Nato, AU ja Etyj) välistä synergiaa edistetään.
- edistää ja kannustaa osallistavia toimintatapoja, joilla pyritään parantamaan johdonmukaisuutta, koordinointia ja tehokkuutta.
- edistää kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja EU:n välistä vuoropuhelua, jota koordinoivat Euroopan ulkosuhdehallinto ja EU:n ulkopuolisissa maissa EU:n edustustot.

Tukitoimenpiteet

Poliittinen tuki WPS-toimintaohjelman tehokkaalle täytäntöönpanolle

45. WPS-toimintaohjelman tehokas täytäntöönpano edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa. On äärimmäisen tärkeää, että syrjivät ja lokeroihin perustuvat toimintatavat muutetaan osallistaviksi ja kokonaisvaltaisiksi toiminta- ja työskentelytavoiksi. Tätä ei vielä kukaan täysin ymmärretä eikä aina myöskään täysin hyväksytä. WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoa on siksi tuettava mahdollisimman vahvalla poliittisella johtajuudella ja sitoutumisella.

Näin ollen EU aikoo

- edistää WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoa kaikissa yhteyksissä, myös monenvälisillä foorumeilla sekä tekemällä kahdenvälisiä sitoumuksia, käymällä poliittista ja ihmisoikeusvuoropuhelua, kumppanuuksilla, julkilausumilla, monenvälisillä vaihto-ohjelmilla, tiedonannoilla ja yhteisillä lausumilla kumppanimaiden kanssa.
- varmistaa edelleen WPS-toimintaohjelman tehokkaan täytäntöönpanon EU:ssa panemalla täytäntöön naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin, strategisen sitoutumisen sukupuolten tasa-arvoon ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) sekä seuraamalla näitä.
- edistää ja tukea WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoa tasa-arvoasioiden ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 alasta vastaavan EUH:n pääneuvonantajan toimeksiannon kautta.
- sisällyttää johdonmukaisen lähestymistavan sukupuoleen sekä WPS-kysymyksiin EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja edistää sitä.
- edistää ymmärrystä ja luovaa ajattelua WPS- toimintaohjelmasta, myös laajemmin julkisuudessa.
- varmistaa, että WPS-toimintaohjelma on keskeinen poliittisen ja diplomaattisen sitoutumisen teema uusien haasteiden yhteydessä sekä kriisitilanteissa, epävakaisissa ja konfliktitilanteissa ja konfliktin jälkeisissä tilanteissa, ottaen huomioon, että kaikissa tällaisissa tilanteissa ennalta ehkäisevä diplomatia on asetettu etusijalle.
- edistää tehostettua ja osallistavaa yhteistyötä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan asiakokonaisuuden täytäntöönpanossa kaikkien sidosryhmien kanssa, mukaan lukien kansalliset hallitukset, lainsäädäntöelimet, kansalliset ihmisoikeusinstituutiot, tasa-arvoelimet, paikallisviranomaiset, kansalaisyhteiskunnan toimijat, valtiosta riippumattomat toimijat, yksityinen sektori, kehitysyhteistyön toimijat, humanitaariset toimijat sekä kansainväliset ja alueelliset järjestöt.

- edistää sukupuolinäkökohdat huomioon ottavien välitystoimien tukemista koskevien kansainvälisten normien täytäntöönpanoa; katsoo edelleen, että rauhanprosessit ovat tilaisuuksia edistää naisten voimaannuttamista, sukupuolten tasa-arvoa, tasa-arvoasioiden valtavirtaistamista, naisten merkityksellistä ja tasapuolista osallistumista ja naisten oikeuksien kunnioittamista neuvotteluissa sekä niistä seuraavissa rauhansopimuksissa.
- varmistaa, että kaikki EU:n välitystoimien osallistujat käsittelevät näitä kysymyksiä rauhasta käytävien alustavien ja varsinaisten neuvottelujen aikana ja pyrkivät varmistamaan näiden kysymysten sisällyttämisen ja priorisoinnin tätä seuraavissa rauhanrakentamisen ja konfliktinjälkeisen jälleenrakentamisen vaiheissa, muun muassa riittävin resurssein tuettavilla sukupuolinäkökohtien asiantuntijatehtävillä kaikissa EU:n välitystoimissa.
- varmistaa, että kaikkiin epävakaisissa ja konfliktitilanteissa ja humanitaarisissa hätätilanteissa toteutettaviin EU:n operaatioihin sisältyvät valmiudet WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoon. Tähän tähtää muun muassa riittävin resurssein tuettujen sukupuolinäkökohtien asiantuntijoiden ja neuvonantajien osallistuminen kaikkiin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin sekä EU:n edustustojen ja EU:n erityisedustajien toimintaan; varmistaa, että EU:n lähettämälle sotilas- ja siviilihenkilöstölle kokonaisuudessaan, johtoporras mukaan lukien, annetaan riittävästi koulutusta sukupuolten tasa-arvosta sekä WPS-kysymyksistä, erityisesti sukupuolinäkökulman huomioon ottamisesta omissa työtehtävissä.

Rahoitus ja resurssien varmistaminen

46. Sukupuolinäkökohtien valtavirtaistaminen, sukupuolten tasapuolinen edustus ja muiden erityistoimien toteuttaminen sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi edellyttävät asianmukaista rahoitusta. Tämä huomioon ottaen ja lukuisten arviointien ja raporttien⁴⁰ perusteella voidaan todeta, että maailmanlaajuinen rahoituksen puute ja/tai sen rajallinen saatavuus on edelleen WPS- toimintaohjelman tehokkaan täytäntöönpanon suurin este. Sekä EU:ssa että maailmanlaajuisesti tarvitaan rahoitusta sellaisille hankkeille/ohjelmille, joiden päätavoitteena on sukupuolten tasa-arvo tai WPS-kysymykset, samoin sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamiseen muihin hankkeisiin ja ohjelmiin. Resurssien puute – myös sisäisten valmiuksien kehittämisen osalta – on edelleen keskeinen haaste sukupuolten tasa-arvon edistämisessä sekä WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanossa, ja tätä haastetta on näin ollen käsiteltävä. Lisäksi tarvitaan suotuisaa makrotaloudellista toimintaympäristöä, jotta voidaan puuttua sukupuolten eriarvoisuuden perimmäisiin syihin.

⁴⁰ Goldberg, D. B. (2015), "Civil Society Organisation (CSO) Survey for the global study on women, peace and security: CSO perspectives on UNSCR 1325 implementation 15 years after adoption", The Global Network of women peacebuilders.
<http://peacewomen.org/sites/default/files/CSO%20Survey%20Report%20FINAL.pdf>
Coomaraswamy, R., & UN Women (2015). "Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: a global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325". (<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>)
Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelma (ajankohtaa ei mainittu). Trust Fund Factsheet — Global Acceleration Instrument. (<http://mptf.undp.org/factsheet/fund/GAI00>).

47. Merkityksellisen ja kestävä edistyksen saavuttaminen edellyttää oikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa sen varmistamiseksi, että naiset eivät ainoastaan hanki taitoja ja resursseja vaan että heillä on myös valinnanvaraa ja päättäväisyyttä mahdollisuuksien ja resurssien suhteen ja että he pystyvät vaikuttamaan taloudelliseen päätöksentekoon kaikilla tasoilla. Erityistä huomiota kiinnitetään naisten rooleihin ja asemaan virallisessa ja epävirallisessa taloudessa. WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanemiseksi on pitkään ollut käytettävissä liian vähän resursseja, myös konfliktitilanteissa olevissa ja konfliktista toipuvissa maissa. Suora, luotettava ja ennakoitavissa oleva rahoitus, jota saadaan joustavista avustuksista tai pitkän aikavälin rahoituksena, voi olla ratkaiseva apu luotaessa ruohonjuuritason liikkeille ja kansalaisyhteiskunnan järjestöille edellytyksiä t WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanoon.

Näin ollen EU aikoo

- ajaa sukupuolten tasa-arvoa lisäävien toimien sekä WPS-toimintaohjelman sisällyttämistä asianmukaisiin EU:n ulkoisten toimien rahoitusvälineisiin.
- velvoittaa sisällyttämään sukupuolinäkökohtia koskevaa asiantuntemusta ja/tai neuvonantajia varten tarvittavan rahoituksen kaikkien YTPP-sotilas- ja siviilioperaatioiden sekä EU:n edustustojen talousarvioon.
- varmistaa riittävän, kestävä ja ennakoitavissa olevan rahoituksen ohjelmasuunnittelun ja ohjelmoimattomien toimien valtavirtaistamisen kautta WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanemista varten.
- asettaa mahdollisuuksien mukaan etusijalle (suorat) hankeavustukset paikallisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, erityisesti naisjärjestöjen, tasa-arvoa ja WPS-kysymyksiä koskeville hankkeille ottaen kuitenkin samalla huomioon EU:n jäsenvaltioissa ja EU:n ulkoisen toiminnan rahoitusvälineissä käyttöön otetun tarveperusteisen lähestymistavan.
- kannustaa käytäntöä, jonka mukaan sukupuolinäkökohtien analyysi asetetaan edellytykseksi EU:n ulkoisten toimien rahoitukselle.
- kannustaa osoittamaan kohdennettua rahoitusta naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin ulkoiselle ja riippumattomalle arvioinnille; kannustaa myös siihen, että kaikissa EU:n ulkoisen toiminnan ja politiikan arvioinneissa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat.
- varmistaa, että paikallisilla kansalaisyhteiskunnan järjestöillä on mahdollisimman vähän hallinnollisia esteitä rahoituksen saatavuudelle, EU:n varainhoitoasetuksen asettamissa rajoissa.

- edistää naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan tutkimuksen kohdennettua rahoitusta.
- arvioida, seurata ja tarvittaessa tarjota vastapainoa EU:n, sen jäsenvaltioiden ja sen kumppaneiden terrorisminvastaisille toimenpiteille, mukaan lukien terrorisminvastaiset lait, jotta ne eivät vaikuttaisi kielteisesti naisten oikeuksiin tai rajoittaisi niitä.
- varmistaa kolmannessa kansainvälisen kehitysyhteistyön rahoitusta käsittelevässä konferenssissa hyväksytyn Addis Abeban toimintasuunnitelman täytäntöönpanon.

Valmiuksien kehittäminen ja koulutus

48. WPS-toimintaohjelman tehokas täytäntöönpano riippuu naisten ja miesten tietoisuudesta, tietämyksestä, taidoista, valmiuksista ja resursseista päätöksentekoprosessin kaikilla tasoilla. Nykyisen turvallisuusympäristön monimutkaisuuden ja WPS-toimintaohjelman laajenemisen huomioon ottaen koko toimintaohjelman täytäntöönpanon kulmakiviä ovat kestäväään rauhaan, turvallisuuteen ja tasa-arvoon tähtäävien valmiuksien kehittäminen sekä tarvittavan koulutuksen parantaminen.
49. Kohdennettu koulutus on keskeinen tekijä WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanossa. YTPP-alan koulutusta koskevassa uudessa EU:n politiikassa⁴¹, joka hyväksyttiin 15. maaliskuuta 2017, sekä lähetetyn että sopimussuhteisen henkilöstön lähettämiseksi asetettiin edellytykseksi pakollinen ja vakiomuotoinen lähettämistä edeltävä koulutus. Vaikka lähettämistä edeltävää koulutusta on jo YTPP-operaatioihin lähetetyn henkilöstön saatavilla, se ei vielä ole pakollista kaikille. Muun tyyppisessä väliintulossa (esimerkiksi välitystoimet) ei edelleenkään ole omaksuttu tällaista järjestelmällistä ja pakollista lähestymistapaa koulutukseen. Tämän uuden koulutuspolitiikan mukaisesti kaiken YTPP-alan koulutuksen tulisi ilmentää EU:n peruseriaatteita, joihin myös sukupuolten tasa-arvoa sekä WPS- tavoitteet kuuluvat. Lisäksi sukupuoleen liittyvät näkökohdat sisällytetään jatkossa entistä järjestelmällisemmin osaksi YTPP-alan sisäistä koulutusta ja seminaareja.

⁴¹ EU policy on CSDP training (5197/2/17 REV 2), 15. maaliskuuta 2017.

Näin ollen EU aikoo

- lisätä edelleen ymmärrystään WPS-toimintaohjelmaan liittyvistä kysymyksistä järjestämällä tehostettua ja norminmukaisempaa a koulutusta kaikilla tasoilla, mukaan lukien ylemmän johdon taso; pyytää jäsenvaltioita tarjoamaan asiaankuuluvia kursseja osana EU:n vuotuista koulutusohjelmaa omien kansalaisten kouluttamiseksi ja kannustaa niitä hyväksymään myös muiden jäsenvaltioiden kansalaisten osallistumisen näille kursseille, jos se on mahdollista.
- varmistaa, että Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemia (ETPA) edistää edelleen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikkeen koulutustoimintaansa, mukaan lukien kaikki nykyiset ja paikallisesti jäsenvaltioissa tarjottavat kurssit ja koulutukset.
- varmistaa, että sukupuolinäkökulma sisällytetään kaikkiin kriisinhallintatoimiin YTPP-operaatioissa sekä humanitaarisiin ja kehitysyhteistyöhön liittyviin ulkoisiin toimiin.
- varmistaa, että Euroopan komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto sisällyttävät säännöllisesti naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan asiakokonaisuuden EUH:n, komission, EU:n edustustojen ja YTPP:n rakenteiden nykyisiin ja tuleviin sukupuolinäkökohtia koskeviin kursseihin. Tällaiseen koulutukseen tulisi sisältyä se, kuinka sukupuolinäkökulma otetaan käytännössä huomioon päivittäisessä työssä.
- varmistaa, että WPS-osio/moduuli sisällytetään verkossa tarjottaviin kursseihin ja että sukupuolinäkökulma sisällytetään järjestelmällisesti koulutuskursseihin kaikilla asiaankuuluvilla aloilla, joita ovat muun muassa aseistariisunta, demobilisaatio ja yhteiskuntaan sopeuttaminen, turvallisuusalan uudistus ja vaalitarkkailu.
- järjestää kaikille välitystoimia toteuttaville EU:n toimijoille, mukaan lukien EU:n taloudellisesti tai teknisesti tukemat alan toimijat, koulutusta, jossa opitaan tekemään ja käyttämään sukupuolinäkökohtien analyysijä ja ottamaan sukupuolinäkökulma huomioon välitystoimien tukemisessa.
- tarjota henkilöstölleen koulutusta, joka koskee sukupuolten tasa-arvoa sekä konfliktien ja yhteiskunnassa omaksuttujen sukupuolinormien ja -roolien muuntamista, ja tukee valtiollisten ja valtioista riippumattomien kumppaneiden koulutusta.

- varmistaa, että koulutus suunnitellaan vastaamaan koulutettavien tarpeita ja että valmennusta tai mentorointia käytetään tarvittaessa, erityisesti johtavassa asemassa tai johtotehtävissä oleville.
- kannustaa jäsenvaltioita asettamaan valmiuksien kehittämisen ja koulutuksen painopisteeksi kansallisissa toimintasuunnitelmissaan sekä toimissa EU:n ulkopuolisten maiden tukemiseksi.
- kannustaa jäsenvaltioita asettamaan painopisteeksi opetusvälineiden kehittämisen, kuten tietokonepohjaisen koulutuksen (verkkopohjainen koulutus ja podcast-lähetykset), sekä muiden koulutuspakettien kehittämisen ja näihin investoimisen. Tällaisia EU:n edustustoja ja YTPP-operaatiota varten kehitettyjä koulutusmoduuleja voitaisiin myös jakaa kumppanien ja EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

Tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihto

50. Asiakokonaisuutta "naiset, rauha ja turvallisuus" käsittelevä EU:n epävirallinen työryhmä on osoittautunut hyödylliseksi näkemysten vaihtamisen ja kumppanuuden foorumiksi EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan välillä⁴².
51. Työryhmä kokoontuu neljästi vuodessa: kahdesti strategisella tasolla, jolloin puheenjohtajina toimivat EUH ja neuvoston kulloinenkin puheenjohtajavaltio, ja kahdesti vuodessa teknisellä tai käytännön tasolla.
52. EU:n edustustojen olisi järjestettävä foorumeita, joissa vaihdetaan tietoja ja hyviä kansallisia ja alueellisia toimintatapoja. Tarkoituksena on koota yhteen EU:n edustustot, YTPP-operaatiot, EU:n jäsenvaltiot sekä kansalaisyhteiskunta vankan kontekstisidonnaisen panoksen tuottamiseksi.
53. EU:n tavoitteena on luoda kumppanuuksia ja yhteenliittymiä muiden kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa, erityisesti jäsenneiltyjä ja vakioituja yhteistyöfoorumeita kaikilla tasoilla, niin poliittisella kuin työskentelyn tasolla. Jotta ylhäältä alas -lähestymistavat olisivat kestäviä ja tehokkaita, niihin on liitettävä kaikilla tasoilla suunniteltuja ja toteutettavia toimenpiteitä.

⁴² Mukaan lukien tiedeyhteisö.

Näin ollen EU aikoo

- tukea sellaisen foorumin⁴³ perustamista, jossa voidaan vaihtaa kokemuksia ja parhaita käytäntöjä ja edistää innovointia toimijoiden (sukupuolinäkökohtien neuvonantajat ja niistä vastaavat yhteyspisteet) keskuudessa eri tasoilla sekä varmistaa toimintapoliittisten valintojen perustuminen alan toimijoiden kokemukseen, tietämykseen ja ideoihin; tämä on tärkeää naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n uuden strategisen toimintamallin tehokkaan ja kestäväen täytäntöönpanon kannalta. Tämä on sovellettavissa EU:n sisällä, organisaatioiden välillä ja niiden sisällä sekä jo vakiintuneiden ja toimivien verkostojen välillä, esimerkiksi Euroopan komissiossa jo perustettujen verkostojen välillä.
- ohjata panemaan täytäntöön naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevaa EU:n uutta strategista toimintamallia osallistavasti ja varmistaa, että eri sidosryhmät osallistuvat siihen mahdollisimman laajasti.
- tukea yhteyspisteiden ja asiantuntijoiden nykyisiä ja uusia osallistavia verkostoja, joilla pyritään parantamaan sukupuolten tasa-arvoa ja naisten toimintamahdollisuuksia ja panemaan täytäntöön WPS-toimintaohjelmaa.

Johtajuus ja vastuuvollisuus

54. Johtajuus ja riittävä resursointi kaikilla tasoilla on ratkaisevan tärkeää WPS-toimintaohjelman tehokkaan täytäntöönpanon kannalta. Tämä edellyttää vankkaa sukupuolten tasa-arvon sekä WPS-toimintaohjelman tuntemusta, jotta johtamisessa voitaisiin ottaa sukupuolinäkökohdat huomioon. Sukupuolten tasa-arvon, naisten voimaannuttamisen ja naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan asiakokonaisuuden kattavien EU:n poliittisten puitteiden mukaisesti vastuu WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanosta on jäsenvaltioilla. Myös asiaankuuluvilla EU:n toimielimillä ja elimillä on tärkeä rooli WPS-toimintaohjelman edistämisessä ja täytäntöönpanossa.

⁴³ Yksi esimerkki tästä on yhteistyö päätöslauselman 1325 alueellisen täytäntöönpanon nopeuttamisessa Yhdistyneiden kansakuntien, EU:n, Naton, Afrikan unionin sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) välillä.

Näin ollen EU aikoo

- varmistaa, että henkilöstö edistää aktiivisesti sukupuolten tasa-arvoa sekä WPS-asiakokonaisuutta omassa yksikössään sisällyttämällä sen kaikkien johtotehtävien tehtävänkuvaukseen ja varmistamalla, että nämä näkökohdat ovat osa johdon arviointia. Tähän sisältyvät edustustojen päälliköiden, Euroopan unionin erityisedustajien sekä YUTP:n operaatioiden päälliköiden / komentajien tehtävät.
- varmistaa, että EU:n johtotehtävissä työskentelevät tai niihin lähetetyt henkilöt ovat saaneet täydennyskoulutusta sukupuolten tasa-arvosta sekä WPS-asiakokonaisuudesta ennen lähettämistä; varmistaa myös, että johtajille ja hallintohenkilöstölle on tiedotettu hyvin sukupuolinäkökohtien neuvonantajien ja sukupuolinäkökohdista vastaavien yhteyspisteiden monipuolisesta työskentelystä.
- varmistaa, että kaikki EU:n palvelukseen otetut työntekijät, toimeksisaajat ja täytäntöönpanokumppanit edistävät WPS-toimintaohjelman tehokasta täytäntöönpanoa ja että ensisijainen vastuu on johdon ja hallinnon tasoilla ja että vastuumekanismeihin kannustetaan.
- varmistaa, että tarjouskilpailujen ja hankintasopimusten työnkuvauksiin, tehtävämäärittelyksiin ja vaatimuksiin sisältyy rutiininomaisesti vaatimus käsitellä sukupuolten tasa-arvoa sekä naisiin, rauhaan ja turvallisuuteen liittyviä näkökohtia kaikilla aloilla, mukaan lukien vaatimus toteuttaa erityiskoulutusta tarvittaessa.

Tukitehtävät

55. Sukupuolinäkökohtien neuvonantajien sekä sukupuolinäkökohdista vastaavien yhteyspisteiden/henkilöiden työ on keskeinen edellytys sille, että EU:n politiikka sukupuolten tasa-arvon, naisten voimaannuttamisen sekä WSP-asiakokonaisuuden alalla toteutuisi analyysien, suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin tasolla. Näissä asemissa olevat henkilöt olisi näin ollen asetettava strategiseen asemaan, jossa ylempi johto sekä strategiset asiakirjat ja prosessit ovat henkilön ulottuvilla. Sukupuolinäkökohtien neuvonantajilla ja sukupuolinäkökohdista vastaavilla yhteyspisteillä on myös tärkeä rooli helpottaessa sukupuolinäkökulman omaksumista osaksi päivittäisiä tehtäviä ja toimia. YTPP-alan siviilioperaatioissa sukupuolinäkökohtien yhteyspisteitä on onnistuttu kehittämään niin, että ne toimivat sukupuolinäkökohtien neuvonantajan jatkeena, mikä varmistaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi tehdyn työn leviämisen laajemmalle.

56. EU:n edustustoissa sukupuolinäkökohtien yhteyshenkilöt ovat keskeisiä sidosryhmiä, joiden vastuulla on neuvonta ja kaiken sukupuolten tasa-arvoon ja naisten voimaannuttamiseen liittyvän toiminnan koordinoiminen. He vastaavat sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) täytäntöönpanon helpottamisesta ja tukemisesta. Sukupuolinäkökohtien yhteyshenkilöiden verkosto kokoontuu Brysselissä kerran vuodessa. Tapahtuman pääpaino on seuraavissa: i) kartoitetaan nykyistä tietämystä ja saatuja kokemuksia; ii) helpotetaan oppimista; iii) keskustellaan GAP II:n edistymisestä, erityisesti institutionaalisen kulttuurin muutosta koskevan tavoitteen ja raportoinnin osalta.

Näin ollen EU aikoo

- varmistaa, että sukupuolinäkökohtien neuvonantajat ja niistä vastaavat yhteyspisteet ovat strategisessa asemassa ja että niillä on riittävät resurssit.
- vahvistaa edelleen sukupuolinäkökohtien neuvonantajien valmiuksia ja kapasiteettia, mieluiten yhdessä kaikkien EU:n nykyisten monenvälisten ja alueellisten kumppaneiden kanssa ja asiantuntijatehtävissä olevien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja tutkijoiden kanssa keskustellen.
- kannustaa sukupuolten tasapuoliseen edustukseen sukupuolinäkökohtien neuvonantajien keskuudessa ja sukupuolinäkökohdista vastaavissa yhteyspisteissä rohkaisemalla useampia miehiä ryhtymään kyseisiin tehtäviin.
- tehdään sukupuolinäkökohtien yhteyspisteiden käyttö systemaattiseksi ja perustetaan yhteyspisteiden verkosto, jossa sukupuolet ovat tasapuolisesti edustettuina ja joka koostuu sekä kansallisesta että kansainvälisestä henkilöstöstä.
- varmistaa, että sukupuolinäkökohtien yhteyspisteiden nimeämisen/valinnan yhteydessä tämä vastuualue sisällytetään työnkuvauksiin ja myöhemmin niiden vuosittaisten arviointien tuloksiin. Tämä työ on yhtä tärkeää kuin muu työ, ja sen on kuvastuttava vastaavasti vuosittaisesta tuloksellisuuden arvioinnista.
- kannustaa käyttämään sukupuolinäkökohtien yhteyspisteiden rakenteita laajemmin keinona helpottaa ja edistää sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamista päivittäisissä tehtävissä hyödyntämällä erityisesti YTPP-alan siviilioperaatioissa saatua hyviä käytäntöjä.

- helpottaa ajatusten vaihtoa ja yhteyksiä EU:n sukupuolinäkökohtien neuvonantajien sekä sukupuolinäkökohdista vastaavien yhteyspisteiden ja -henkilöiden välillä, esimerkiksi fyysisten tai virtuaalisten kokousten avulla ja käyttämällä edelleen nykyisiä verkkoalustoja, kuten sukupuolinäkökohdista vastaavien yhteyspisteiden eurooppalaisen verkoston virtuaalista "Together" -alustaa.
- Kannustaa vaihtamaan hyviä käytäntöjä ja saatuja kokemuksia sukupuolinäkökohtien neuvonantajien sekä sukupuolinäkökohdista vastaavien yhteyspisteiden ja -henkilöiden kautta.
- kannustaa moninaisuuteen sukupuolinäkökohtien neuvonantajien keskuudessa ja sukupuolinäkökohdista vastaavissa yhteyspisteissä erityisesti ottamalla palvelukseen enemmän miehiä.

Seuranta-, arviointi- ja raportointimenettelyt

57. EU:lla on käytössään vankat seuranta-, arviointi- ja raportointijärjestelmät, erityisesti sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) ja EU:n strategisen sukupuolten tasa-arvoon sitoutumisen osalta. Tehostetuilla seuranta-, arviointi- ja raportointiprosesseilla pyritään edelleen parantamaan WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanon kokonaisseurantaa, myös virtaviivaistamalla ja yhdenmukaistamalla rinnakkaisia raportointimenettelyjä. WPS-raportointijärjestelmässä ei keskitytä ainoastaan siihen, *mitä* tehdään, vaan myös siihen, *miten* se tehdään.
58. Nykyistä seuranta-, arviointi- ja raportointijärjestelmää pyritään parantamaan sekä asiasisällön että prosessin osalta. Tavoitteena on luoda edellytykset laadullisten ja määrällisten analyysien ja arviointien maksimoimiseksi ja samalla minimoida tietojen toimittajille koituvat häiriöt ja tietojenkäsittelijöiden kohtaamat monimutkaisuudet. EU pyrkii myös luomaan indikaattoreihin perustuvan seurantaprosessin, joka perustuu edistymisen merkkeihin. WPS-toimintaohjelman osallistumista koskevan näkökohdan osalta tämä tarkoittaa, että naisten osallistumisessa on lukumäärän lisäksi painotettava myös sen laatua. Tämä mahdollistaa perusteellisemmän analyysin naisten merkityksellisestä ja tasa-arvoisesta osallistumisesta ja todellisesta vaikutuksesta, joka heillä on päätöksentekoprosesseissa ja kantoihin.

59. WPS-asiakokonaisuuden tehokas, osallistava ja avoin seuranta ja arviointi edellyttävät EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan välistä tiedonkulkua ja kumppanuutta. Olisi perustettava tehokkaita ja avoimia osallistumismekanismeja ja -menettelyjä.

Näin ollen EU aikoo

- kehittää edelleen indikaattoreita, joilla se mittaa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan strategisen toimintamallin täytäntöönpanoa tomissaan. käyttää sukupuolen mukaan eriytettyjä tietoja järjestelmällisesti kaikessa ulkopolitiikassaan ja varmistaa, että vaikutustenarviointi ulottuu yleistä sukupuolten epätasa-arvosta kerättyjen tietojen kuvausta/raportointia laajemmalle. Tämä toteutetaan siten, että riippumaton kansalaisyhteiskunta ja tutkijayhteisö tekevät perusteellisia (tapaus)tutkimuksia ja perustutkimusta ja ovat säännöllisesti yhteydessä EU:n edustajiin (myös paikallisen kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti naisjärjestöjen edustajiin).
- kerätä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevia indikaattoreita muista kehyksistä (Pekingin toimintaohjelma, jäsenvaltioiden kansalliset toimintasuunnitelmat, EU:n GAP II jne.) ja sisällyttävät ne mahdollisuuksien mukaan WPS-indikaattorikehykseen sen varmistamiseksi, että samoja tietoja ei pyydetä eri raportointimenettelyissä (mikä helpottaa raportointia).
- pyrkii tehostamaan, yhdenmukaistamaan ja yksinkertaistamaan kaikkia sukupuolten tasa-arvoa, naisten voimaannuttamista sekä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevia EU:n raportointimenettelyjä.
- antaa jäsenvaltioille parametreja, järjestelmiä ja suuntaviivoja, joilla varmistetaan, että seuranta- ja arviointiprosessit voidaan yhdistää alueellisella tasolla ottaen samalla huomioon, että kullakin jäsenvaltiolla on erityisiä tarpeita ja prioriteetteja.
- Edistää osallistavan kansalaisyhteiskunnan täysipainoista osallistumista, myös naisten oikeuksien kotimaisten asiantuntijoiden sekä sukupuolinäkökohtiin liittyvän asiantuntemuksen osalta seuranta- ja arviointiprosesseissa.

Kansalliset toimintasuunnitelmat

60. Kansalliset toimintasuunnitelmat ovat keskeisessä asemassa WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanon virtaviivaistamisessa, pääasiassa kansallisella tasolla.

Näin ollen EU aikoo

- edistää koko hallinnon kattavaa lähestymistapaa kansallisten toimintasuunnitelmien kehittämiseen ja täytäntöönpanoon. Tämä auttaa jäsenvaltioita niiden pyrkimyksissä priorisoida koko hallinnon kattavaa strategiaa ja edelleen vakaasti a kannustaa kaikkia EU-maita ja kolmansia maita laatimaan ja panemaan täytäntöön kansallisia toimintasuunnitelmia, jotka perustuvat tähän periaatteeseen.
- varmistaa, että kansallisia toimintasuunnitelmia tukevia resursseja on saatavilla riittävästi niiden tehokasta täytäntöönpanoa varten.
- edistää osallistavia mekanismeja osana kansallisten toimintasuunnitelmien kehittämistä paikallisen vastuunoton, osallisuuden sekä resurssien varmistamiseksi.
- edistää parlamentaarisen valvonnan sekä kansallisten toimintasuunnitelmien laatimisen ja täytäntöönpanon vakiinnuttamista; edistää kansalaisyhteiskunnan osallistumista seurantaan ja arviointiin.
- kannustaa EU:n jäsenvaltioita tukemaan toisiaan vastavuoroisesti kansallisten toimintasuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa.
- tukea ja edistää edelleen kansallisten toimintasuunnitelmien tehokasta täytäntöönpanoa maissa, joissa EU toteuttaa ulkoisia toimia tasa-arvoasioiden ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 alasta vastaavan EUH:n pääneuvonantajan tukemana.
- varmistaa, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategian säännökset sisällytetään EU:n jäsenvaltioiden ja EU:n ulkopuolisten maiden tuleviin kansallisiin toimintasuunnitelmiin.

Liite I: Naiset, rauha ja turvallisuus (WPS) EU:n ulkopolitiikoissa

WPS yhteisessä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa

61. Neuvosto on vuodesta 2006 lähtien toistuvasti vahvistanut, että on tärkeää edistää sukupuolten tasa-arvoa ja valtavirtaistaa sukupuolinäkökohdat yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) kaikilla tasoilla⁴⁴. Sen jälkeen, kun kokonaisvaltainen lähestymistapa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa⁴⁵ hyväksyttiin, YTPP:hen kytkeytyvää politiikkaa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä on kehitetty ja jatkuvasti päivitetty⁴⁶ sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamisen sekä sen varmistamiseksi, että naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat YK:n turvallisuusneuvoston WPS-päätöslauselmat pannaan jatkuvasti täytäntöön, varhaisesta analysointi- ja suunnitteluvaiheesta YTPP-operaatioiden toteuttamiseen, myös niiden seurannan ja arvioinnin osalta.
62. Vuonna 2016 suoritettiin perustasotutkimus, jossa arvioitiin ihmisoikeuksien ja sukupuolinäkökohtien sisällyttämistä yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan. Sen lisäksi, että tutkimuksessa asetetaan perustasot⁴⁷, siinä myös korostetaan saavutettua edistystä ja esitellään esimerkkejä hyvistä käytännöistä.

⁴⁴ Neuvoston päätelmät sukupuolten tasa-arvon ja sen valtavirtaistamisen edistämisestä kriisinhallinnassa, yleisten asioiden neuvoston 2760 istunto, Bryssel, 13. marraskuuta 2006.

⁴⁵ Kokonaisvaltainen lähestymistapa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa (15671/1/08 REV 1), 1.12.2008.

⁴⁶ Viimeisin päivitys 2012: Implementation of UNSCRs on Women, Peace and Security in the context of CSDP missions and operations (asiak. 5799/12).

⁴⁷ Tämä oli ensimmäinen kerta, kun tehtiin perustutkimus ihmisoikeus- ja sukupuolinäkökulman sisällyttämisestä YTPP:hen. Tutkimus, jossa määritettiin 21 perustasoa sen arvioimiseksi, missä määrin ihmisoikeudet ja sukupuolten tasa-arvo on sisällytetty YTPP:hen, koostuu kahdesta osasta: i) suunnittelua ja vaikutusta koskevat tapaustutkimukset seitsemästä YTPP:n operaatiosta; ja ii) viisi kyselylomaketta, jotka toimitettiin YTPP:n yksiköille – kriisinhallinta- ja suunnitteluosasto (CMPD), siviilikriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavara (CPCC), EU:n sotilasesikunta (EUSE) ja Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemia (ETPA) – sekä kaikille YTPP-operaatioille.

63. YTPP-operaatiot ovat vähitellen lisänneet neuvonantotehtäviään sukupuolinäkökohtien alalla, jotta sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamista lisättäisiin ja EU:n WPS-politiikan täytäntöönpanoa nopeutettaisiin. Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin hyväksymisen aikaan [joulukuussa 2018] kaikissa YTPP-siviilioperaatioissa oli sukupuolinäkökohtien neuvonantaja joko tässä nimenomaisessa tehtävässä tai kaksoistehtävässä⁴⁸. Kaikissa EU:n sotilasoperaatioissa ja yhdessä kolmesta YTPP-sotilasoperaatiosta on erityinen kokopäivätoiminen sukupuolinäkökohtien neuvonantajan tehtävä, ja sotilaskriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavarassa (MPCC) / EU:n sotilasesikunnassa (EUSE) on kaksoistehtävässä toimiva sukupuolinäkökohtien neuvonantaja. Mitään näistä tehtävistä ei kuitenkaan vielä ole täytetty, mikä heikentää EU:n mahdollisuuksia tosiasialliseen täytäntöönpanoon.
64. Sukupuolinäkökohtien neuvonantajien päätehtävä YTPP-operaatioissa on tarjota ylimmälle johdolle neuvontaa sukupuolinäkökohtia koskevasta analyysistä ja sukupuolinäkökohdista operaation toimeksiannon toteuttamisen yhteydessä. Sukupuolinäkökohtien neuvonantajien tehtävät voivat vaihdella operaation koon ja rakenteen sekä toimeksiannon mukaan. He kuitenkin käsittelevät aina sekä sisäisiä että ulkoisia näkökohtia. **Ulkoisesti** sukupuolinäkökohtien neuvonantajat työskentelevät suoraan tai välillisesti (esimerkiksi alan asiantuntijoina ja mentoreina) isäntämaan paikallisten kumppaneiden kanssa esimerkiksi lainsäädännön laadinnan tai paikallisten instituutioiden valmiuksien kehittämisen parissa. **Sisäisesti** sukupuolinäkökohtien neuvonantajat työskentelevät tiiviissä yhteistyössä operaatioiden johdon ja muiden yksiköiden kanssa strategisissa ja operatiivisissa suunnittelu- ja toteutusvoimavaroissa. Sukupuolinäkökohtien neuvonantajien tehtävä on avustaa ja toimia katalyyttinä: he määrittelevät, tukevat ja neuvovat. He eivät kuitenkaan ole viime kädessä vastuussa sukupuolten tasa-arvon ja sukupuolinäkökulman järjestelmällisestä sisällyttämisestä osaksi operaatiota, vaan tämä vastuu on operaation johtajalla tai komentajalla.

48

65. YTPP-alan siviilioperaatioissa sukupuolinäkökohtien yhteyspisteistä on tullut yleisesti käytetty väline, joka mahdollistaa sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamisen operaation toimeksiannon toteuttamisessa. Sukupuolinäkökohtien yhteyspisteillä on ensisijaisen tehtävänsä lisäksi sukupuolten tasa-arvoon sekä WPS-kysymyksiin liittyviä vastuualueita. Sukupuolinäkökohtien yhteyspisteet toimivat yhteytenä ja siltana sukupuolinäkökohtien neuvonantajien ja operaatioiden eri yksiköiden välillä. Samoin kuin sukupuolinäkökohtien neuvonantajien kohdalla, yhteyspisteiden rooli riippuu operaation toimeksiannosta sekä niiden toiminnan tarkoituksesta ja niiden tehtävistä operaatiossa.
66. Poliitiikan ja käytännön välisen kuilun kaventamiseksi YTPP-alan siviilioperaatioille laadittiin ja otettiin käyttöön vuonna 2018 operatiiviset suuntaviivat sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamista varten⁴⁹. Suuntaviivojen tavoitteena on i) helpottaa sukupuolinäkökulman järjestelmällistä valtavirtaistamista ja ottaa käyttöön sukupuolten tasa-arvoa edistäviä toimintapolitiikkoja, mukaan lukien EU:n WPS-politiikan toteuttaminen; ja ii) edistää operaatioiden puitteissa yhtenäisempää lähestymistapaa sukupuolten tasa-arvoon, naisten voimaannuttamiseen ja WPS-toimintaohjelmaan.

⁴⁹ Siviilioperaation komentaja antoi operatiiviset suuntaviivat operaation johdolle ja henkilöstölle sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamisesta (asiak. EUH (2018) 747).

WPS Euroopan komissiossa

Pelastuspalveluasiat ja humanitaarinen apu

67. EU on hyväksynyt sukupuolinäkökulman humanitaariseen apuun. Tästä näkökulmasta sukupuoli tunnustetaan laatukriteeriksi, joka auttaa varmistamaan, että EU:n humanitaarinen apu tavoittaa haavoittuvimmat ryhmät ja vastaa tehokkaasti naisten, tyttöjen, poikien, miesten sekä iäkkäiden naisten ja miesten erityistarpeisiin. Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa, joka koskee sukupuolta humanitaarisessa avussa, erilaisia tarpeita ja mukautettua avunantoa⁵⁰, hahmotellaan EU:n lähestymistapaa sukupuoleen ja sukupuolittuneeseen väkivaltaan humanitaarisen avun yhteydessä. Kyseisessä valmisteluasiakirjassa viitataan WPS-puitteisiin ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan YK:n turvallisuusneuvoston WPS-päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanossa sekä neuvoston hyväksymiin 17 indikaattoriin. Tähän toimintapolitiittiseen valmisteluasiakirjaan sisältyy seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskeva luku, ja EU tukee kohdennettuja toimia tällaisen väkivallan kitkemiseksi.
68. Toimintapolitiikkojen täytäntöönpanon sekä niiden välisen johdonmukaisuuden tukemiseksi EU:ssa on otettu käyttöön sukupuoli-ikä-indikaattori, jota on sovellettu kaikkiin EU:n rahoittamiin humanitaarisiin hankkeisiin tammikuusta 2014 lähtien. Sukupuoli-ikä-indikaattori on vastuuvollisuuden väline, jolla mitataan neljän laatukriteerin avulla kuinka vahvasti sukupuoli ja ikä on sisällytetty kaikkiin EU:n rahoittamiin humanitaarisiin toimiin ehdotus-, seuranta ja loppuraporttivaiheessa.
69. WPS-puitteet ovat erittäin tärkeitä EU:n humanitaarisessa työssä, etenkin silloin, kun on kyse sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamisesta ja seksuaaliselta ja sukupuolittuneelta väkivallalta suojelusta hätätilanteissa.

⁵⁰ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja "Gender in Humanitarian Aid: Different Needs, Adapted Assistance", Bryssel, 22.7.2013 SWD (2013) 290 final.

Kansainvälinen yhteistyö ja kehitysasiat

70. Koska oikeudenmukaisen ja osallistavan yhteiskunnan saavuttamisen kannalta tyttöjen ja naisten osallistuminen ja heidän äänensä kuuleminen on olennaisen tärkeää, Euroopan komission kansainvälisen yhteistyön ja kehitysasioiden pääosasto (DEVCO) vahvistaa edelleen pyrkimyksiään edistää mitattavissa olevalla tavalla tyttöjen ja naisten toimijuutta, ääntä ja osallistumista taloudelliseen ja poliittiseen elämään, myös konfliktitilanteissa ja konfliktien jälkeisissä tilanteissa, osana sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) täytäntöönpanoa.
71. GAP II:ssa asetetaan puitteet tulossuuntautuneille toimenpiteille ja koordinoidulle toiminnalle. Siinä vahvistetaan konteksti, periaatteet ja ensisijaiset tavoitteet uudistetulle lähestymistavalle, jonka avulla EU:n toimintapoliittiset ja poliittiset sitoumukset sukupuolten tasa-arvoon vahvistetaan ja muunnetaan naisia ja tyttöjä tehokkaammin hyödyttäviksi konkreettisiksi tuloksiksi samalla kun edistetään EU:n tämän alan toimien tehokkaampaa koordinointia, täytäntöönpanoa ja seurantaa. Ohjelma sisältää erityistavoitteita naisten toimijuuden ja edustuksen lisäämiseksi sekä naisten kaikissa olosuhteissa kärsimän syrjinnän ja väkivallan poistamiseksi.
72. GAP II -toimintasuunnitelman täytäntöönpanokertomus⁵¹ osoitti, että kehitysyhteistyön kumppanimaissa sijaitsevien EU:n edustustojen useimmiten valitsema tavoite oli tyttöjen ja naisten vapauttaminen kaikista heihin kohdistuvista väkivallan muodoista niin julkisessa kuin yksityisessäkin elämässä.

⁵¹ Annual implementation report 2017: EU Gender Action Plan II, Gender Equality and Women's Empowerment: Transforming the Lives of Girls and Women through EU External Relations 2016-2020 (SWD (2018) 451 final), 15.10.2018.

73. Tähän tavoitteeseen sisältyy erityinen indikaattori, "kaikkien ja kaikenikäisten naisten ja miesten suojele seksuaaliselta ja sukupuoliperusteiselta väkivallalta kriisitilanteissa EU:n tukemien toimien avulla", jonka osalta ehdotetaan indikaattorilistaa EU:n johtamien toimien vaikutuksen mittaamiseksi. Näitä indikaattoreja ovat muun muassa seuraavat: i) sota-aseena käytetyn seksuaalisen väkivallan vähentymisestä raportoineiden EU:n kumppanimaiden lukumäärä; ii) niiden henkilöiden lukumäärä, jotka hyötyvät suoraan EU:n tukemista ohjelmista, joilla pyritään erityisesti tukemaan siviiliväestön konfliktinjälkeistä rauhanrakentamista ja/tai konfliktinestoa; iii) sellaisten rauhanturva- ja rauhanrakentamisoperaatioiden prosenttiosuus, joiden tehtävänä on erityisesti parantaa kaikenikäisten tyttöjen ja naisten turvallisuutta ja asemaa.
74. Tämän nimenomaisen aihekohtaisen painopistealan puitteissa vuonna 2017 raportoitiin 34:stä uudesta aloitteesta naisten edustuksen ja poliittisen äänen vahvistamiseksi, vaikka vain harvat niistä kohdistuivat rauhaan ja turvallisuuteen. Useimmissa oli kyse naisten osallistumisesta politiikan laatimiseen, hallintoon ja vaaliprosesseihin sekä naisjärjestöistä ja ihmisoikeuksien puolustajista.

Oikeusasiat, kuluttaja-asiat ja sukupuolten tasa-arvo

75. Koska naisten ja miesten tasa-arvo on yksi EU:n perusarvoista, Euroopan komissio on omistautunut sukupuolten tasa-arvon edistämiseen jäsenvaltioissa ja muualla maailmassa sukupuolten tasa-arvoa koskevan kestävä kehityksen tavoitteen 5 mukaisesti. Kuten strategisesta sitoutumisesta sukupuolten tasa-arvon edistämiseen⁵² ilmenee, komission työssä keskitytään seuraaviin viiteen painopisteeseen: i) naisten osuuden kasvattaminen työmarkkinoilla ja naisten ja miesten tasavertainen taloudellinen riippumattomuus; ii) sukupuolten palkka-, tulo- ja eläke-erojen pienentäminen ja samalla naisten köyhyyden torjuminen; iii) naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen päätöksenteossa; iv) sukupuoleen perustuvan väkivallan torjuminen sekä uhrien suojeleminen ja tukeminen ja v) sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien edistäminen kaikkialla maailmassa.
76. Nykyisin naisten työvoimaosuus EU:ssa on noin 10 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin miesten. Lisäksi heidän palkkansa on keskimäärin 16 prosenttia miesten palkkaa pienempi, ja heidät ylennetään miehiä harvemmin valvonta- ja johtotehtäviin. Erityisen huomattavaa on, että EU:n suurimmissa julkisesti noteeratuissa yhtiöissä alle 6 prosenttia toimitusjohtajista on naisia. Naisten taloudellisen vaikutusvallan lisääminen on tärkeä askel kohti sukupuolten tasa-arvoa. Tätä korostettiin myös sosiaalisten oikeuksien pilarissa, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi viime marraskuussa⁵³. Sukupuoleen perustuva väkivalta on edelleen laajalle levinnyt ongelma EU:ssa: yksi kolmesta naisesta on joutunut fyysisen väkivallan, seksuaalisen väkivallan tai molempien kohteeksi⁵⁴.

⁵² Komission yksiköiden valmisteluasiakirja: Strateginen sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon edistämiseen vuosina 2016–2019, (SWD (2015) 278 final), 3.12.2015.

⁵³ Oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto (Euroopan komissio), (huhtikuu 2018), Report on equality between women and men in the EU.

⁵⁴ Sukupuolittunut väkivalta on edelleen laajalle levinnyt ongelma EU:ssa: yksi kolmesta naisesta on joutunut fyysisen väkivallan, seksuaalisen väkivallan tai molempien kohteeksi. Lähde: Euroopan unionin perusoikeusvirasto, (maaliskuu 2014), Violence against women: an EU-wide survey. Raportti tärkeimmistä tuloksista.

77. Komissio hyödyntää kaikkia käytettävissään olevia keinoja strategisessa sitoumuksessa asetettujen painopisteiden saavuttamiseksi. Niitä ovat i) olemassa olevan lainsäädännön seuraaminen muun muassa seuraavilta osin: palkkasyrjintä, tavaroiden ja palvelujen saatavuus, seksuaalisen häirinnän kieltä työpaikalla, raskaana olevien työntekijöiden suojeleminen, myös irtisanomista vastaan, rikoksen uhrien oikeuksia koskevat vähimmäisvaatimukset sekä eurooppalaiset suojelumääräykset; ii) uuden lainsäädännön ehdottaminen, esimerkiksi kaikkia työntekijöitä koskevan palkallisen isyys-, vanhempain- ja hoitovapaan käyttöönoton osalta, mukaan luettuina isien ja äitien vanhempainlomat, jotka eivät ole siirrettävissä, ja avoimuuden lisääminen suurimpien julkisesti noteerattujen yhtiöiden ylimmän johdon nimittämisessä; ja iii) liittyminen Euroopan neuvoston yleissopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus⁵⁵).
78. Komissio myös soveltaa ja panee täytäntöön erilaisia toimintapolitiikkoja: i) toimintasuunnitelma sukupuolten palkkaerojen kaventamiseksi⁵⁶, johon sisältyy myös laaja ja johdonmukainen yli 20 konkreettisen toimen sarja, joka on määrä toteuttaa vuosina 2018–2019; ii) jäsenvaltioiden seuranta vuotuisen talouden valvontaprosessin, "eurooppalaisen ohjausjakson", avulla. Komissio rahoittaa kansalaisyhteiskunnan aloitteita sekä kansallisten viranomaisten hankkeita perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmansa kautta, ja yhdessä Eurostatin ja Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) kanssa se edistää laadukkaiden, vertailukelpoisten tietojen keräämistä sukupuolten tasa-arvosta EU:n kaikista jäsenvaltioista.

⁵⁵ Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, CETS No 210, 11.5.2011.

⁵⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle: EU:n toimintasuunnitelma vuosiksi 2017–2019 – Sukupuolten palkkaeron kaventaminen (COM(2017) 678 final), 20.11.2017.

Naapuruuspolitiikka ja laajentumisneuvottelut

79. Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistuksessa vuonna 2015⁵⁷ todettiin erikseen, että lisätoimia toteutetaan naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325, sitä seuranneiden päätöslauselmien ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi ja niiden täytäntöönpanon vahvistamiseksi yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja uudelleenarvioinnissa. Lisäksi EU:n jäsenvaltioiden ja itäisen kumppanuuden kuuden Itä-Euroopan kumppanimaan vuonna 2017 hyväksymissä 20 tavoitteessa, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2020 mennessä, sukupuolten tasa-arvo nähdään kaikkiin aloihin vaikuttavana kysymyksenä. Kysymystä käsitellään myös useissa erillisissä tavoitteissa, jotka liittyvät turvallisuusyhteistyön vahvistamiseen ja erityisesti konfliktinratkaisun ja kriisinehkäisyn tukemiseen.
80. Vuoden 2016 tiedonannossa EU:n laajentumispolitiikasta⁵⁸ korostettiin, että on tehtävä enemmän sukupuolten tasa-arvon varmistamiseksi muun muassa työmarkkinoilla ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan puuttumiseksi. Kaikki laajentumismaat yhtä lukuun ottamatta ovat ratifioineet Istanbulin yleissopimukseen, jossa on erityinen artikla sen soveltamisesta rauhan aikana ja aseellisten konfliktien yhteydessä (2 artiklan 3 kohta). Itäisen kumppanuuden mailta, jotka eivät vielä ole ratifioineet tätä yleissopimusta, tarvitaan lisätoimia.
81. Sekä WPS-toimintaohjelma että GAP II ovat merkittäviä politiikkakehyksiä kaikenlaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjinnän ja väkivallan kitkemiseksi. Vastauksena ratkaisemattomiin konflikteihin ja turvallisuustilanteen heikentymiseen joillakin lähialueilla on toteutettu useita toimia. Näillä toimilla pyritään i) lisäämään naisten osallistumista rauhanrakentamisaloitteisiin; ii) vahvistamaan paikallisten sidosryhmien valmiuksia konfliktinestoprosesseissa paikallisella tasolla; sekä (iii) vahvistamaan sisäistä turvallisuusasiantuntemusta, jota tarvitaan väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemistä koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan vahvistamiseksi.

⁵⁷ Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistus, (JOIN (2015) 50 final), 18.11.2015.

⁵⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Vuoden 2016 tiedonanto EU:n laajentumispolitiikasta, COM(2016) 715 final, 9.11.2016.

Ulkopolitiikan välineet

82. Vakautta ja rauhaa edistävän välineen perustamisesta annetussa asetuksessa⁵⁹ sukupuolten tasa-arvo ja naisten vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen määritetään monialaisiksi kysymyksiksi, jotka sisällytetään toimenpiteisiin mahdollisuuksien mukaan, myös ohjelmasuunnitteluun. Asetuksen johdanto-osan 7 kappaleessa viitataan naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeviin Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin 1325 (2000) ja 1820 (2008) ja korostetaan tarvetta torjua naisiin kohdistuvaa väkivaltaa konfliktitilanteissa ja edistää naisten osallistumista rauhanrakentamiseen.
83. Asetuksen 3 artiklassa⁶⁰, joka kattaa konfliktien estämiseksi vallitsevissa tai puhkeamaisillaan olevissa kriisitilanteissa annettavan avun, säädetään nimenomaisesti naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 täytäntöönpanon tukemisesta. Tämän tarkoituksena on i) varmistaa, että naisten ja lasten erityistarpeisiin vastataan asianmukaisesti kriisi- ja konfliktitilanteissa; ii) varmistaa, että naispuolisten taistelijoiden tilanne otetaan huomioon toimissa entisten taistelijoiden ja heidän perheidensä kotiutuksessa ja kansalaisyhteiskuntaan sopeuttamisessa; iii) parannetaan naisten asemaa kansalaisyhteiskunnan kehittämisessä sekä heidän osallistumistaan poliittisiin prosesseihin ja turvajärjestelmän siviilivalvontaan.

⁵⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 230/2014, annettu 11. maaliskuuta 2014, vakautta ja rauhaa edistävän välineen perustamisesta. (EUVL L 77, 15.3.2014, s. 1).

⁶⁰ Asetus (EU) N:o 230/2014.

84. Turvallisuuden ja kehityksen edistäminen valmiuksia kehittämällä⁶¹, joka on uusi vakautta ja rauhaa edistävän välineen puitteissa toteutettava avun muoto, sallii EU:n tukea tehokkaammin kumppanimaitaan kehittämään valmiuksiaan ehkäistä ja hallita kriisejä omin voimin. Vakautta ja rauhaa edistävän välineen perustamisesta annetun asetuksen muuttaminen mahdollistaa sen, että sotilastoimijoille voidaan tarjota apua kehitysalaan ja sen edellyttämään turvallisuuteen liittyvien tehtävien suorittamiseen selvästi määritellyissä poikkeusolosuhteissa: jos muut kuin sotilastoimijat eivät voi suorittaa niitä, jos toimivien valtioelinten olemassaolo tai ihmisoikeuksien suojelu ovat uhattuina, ja jos asianomaisen kumppanimaan ja EU:n välillä vallitsee yksimielisyys siitä, että sotilastoimijat ovat keskeisessä roolissa kestävän kehityksen edellyttämien olosuhteiden säilyttämisessä, luomisessa tai palauttamisessa, myös kriisitilanteissa sekä hauraissa tai epävakaisissa tilanteissa. Toimissa, jotka toteutetaan "turvallisuuden ja kehityksen edistämisen valmiuksia kehittämällä" -järjestelyn puitteissa, otetaan huomioon naisten erityistarpeet tietyissä kriisi- ja konfliktitilanteissa.

⁶¹ Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Turvallisuuden ja kehityksen edistäminen valmiuksia kehittämällä – Euroopan unionin kumppanimaille lisää keinoja kriisien ehkäisyyn ja hallintaan, (JOIN (2015) 17 final), 28.4.2015.

Liite II: Sanasto

Sanastossa esitetään tässä asiakirjassa usein käytettyjä käsitteitä

Kaksitahoinen lähestymistapa

Komissio on vuodesta 1996 sitoutunut "kaksitahoiseen lähestymistapaan" sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi. Tähän lähestymistapaan sisältyy sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen kaikkeen politiikkaan samalla kun toteutetaan erityistoimenpiteitä sukupuolten eriarvoisuuden poistamiseksi, ehkäisemiseksi tai korjaamiseksi. Nämä lähestymistavat kulkevat käsi kädessä, eivätkä ne voi korvata toisiaan⁶².

Erityistoimet

Erityistoimia ovat tiettyyn ryhmään kohdistuvat toimenpiteet, joilla pyritään poistamaan ja ehkäisemään syrjintää tai lieventämään nykyisistä asenteista, käyttäytymistavoista ja rakenteista johtuvia haittoja. Erityistoimilla pyritään edistämään tiettyyn ihmisryhmään kuuluvien henkilöiden, tässä tapauksessa naisten, mahdollisuuksia käyttää heille kuuluvia oikeuksia samassa määrin kuin muihin ryhmiin kuuluvat henkilöt, tässä tapauksessa miehet⁶³.

Sukupuoli

Sosiaalinen sukupuoli (gender) viittaa naisiin ja miehiin liitettyihin sosiaalisiin tunnusmerkkeihin ja mahdollisuuksiin sekä naisten ja miesten tai tyttöjen ja poikien välisiin tai naisten keskinäisiin ja miesten keskinäisiin suhteisiin. Nämä ominaisuudet, mahdollisuudet ja suhteet ovat sosiaalisesti rakentuneita ja ne opitaan sosiaalistumisprosessin kautta. Ne ovat tilanne- ja aikasidonnaisia ja muuttuvaisia. Sosiaalinen sukupuoli määrittää, mitä naiselta tai mieheltä odotetaan tietyssä tilanteessa, mikä on sallittua ja mikä arvostettua.

⁶² <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶³ http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions#Specific_actionmeasure

Sosiaalinen sukupuoli ei ole sama asia kuin biologinen sukupuoli, joka palautuu biologisiin eroihin naisten ja miesten välillä. Biologiset erot puolestaan ovat yleismaailmallisia ja ajattomia. Ne eivät vaihteile tilassa (eri maissa) eivätkä ajassa (eri aikakausina⁶⁴).

Useimmissa yhteiskunnissa naisille ja miehille annetuissa tehtävissä, heidän toiminnassaan, heidän pääsyssään osallisiksi resursseista sekä heidän mahdollisuuksissaan päätöksentekoon esiintyy eroja ja epätasa-arvoisuuksia. Sukupuoli on osa laajempaa sosiokulttuurista toimintaympäristöä. Muita tärkeitä sosiokulttuurisen analyysin parametreja ovat luokka, rotu, köyhyys, etninen ryhmä, uskonto ja ikä. Sukupuoliroolit ja sukupuolten väliset suhteet muuttuvat usein aseellisessa konfliktissa ja sen jälkeen. On tärkeää huomata, että sosiaalinen sukupuoli ei koske vain naisia, vaan siinä on kyse naisten ja miesten tilanteissa ilmenevistä sosiaalisesti rakentuneista eroista, jotka voivat johtaa eroihin mahdollisuuksissa saada valtaa, terveydenhoitoa, tietoa tms. Näin ollen sukupuolinäkökulma koskee myös miesten roolia.

Sukupuolten tasa-arvo

Tämä viittaa naisten ja miesten sekä tyttöjen ja poikien yhtäläisiin oikeuksiin, vastuisiin ja mahdollisuuksiin. Tasa-arvo ei tarkoita sitä, että naisista ja miehistä tulee samanlaisia, vaan että naisten ja miesten oikeudet, vastualueet ja mahdollisuudet eivät riipu siitä, ovatko he syntyneet miehiksi vai naisiksi. Sukupuolten tasa-arvo tarkoittaa sitä, että sekä naisten että miesten kiinnostuksenkohteet, edut ja tarpeet otetaan huomioon ja että naisten ja miesten eri ryhmien monimuotoisuus tunnustetaan. Sukupuolten tasa-arvo ei ole pelkästään naisten asia vaan sen olisi koskettava niin miehiä kuin naisiakin, ja molempien olisi aktiivisesti edistettävä sitä. Naisten ja miesten tasa-arvo nähdään sekä ihmisoikeuskysymyksenä että kestävän, ihmiskeskeisen kehityksen ennakkoodellytyksenä⁶⁵.

⁶⁴ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

⁶⁵ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen käsittää poliittisten prosessien (uudelleen)järjestelyn, parantamisen, kehittämisen ja arvioimisen siten, että politiikkojen laadintaan tavanomaisesti osallistuvat toimijat sisällyttävät sukupuolten tasa-arvon näkökulman kaikkeen politiikkaan kaikilla tasoilla ja kaikissa vaiheissa⁶⁶. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen on prosessi, jossa arvioidaan suunnitellun toiminnan, kuten lainsäädännön, politiikkojen tai ohjelmien, seurauksia naisille ja miehille kaikilla aloilla ja tasoilla. Se on keino, jonka avulla sekä naisten että miesten huolenaiheet ja kokemukset otetaan erottamattomaksi osaksi politiikkojen ja ohjelmien suunnittelua, täytäntöönpanoa, seuranta ja arviointia kaikilla politiikan, talouden ja yhteiskunnan aloilla niin, että naiset ja miehet hyötyvät niistä tasaveroisesti ja että eriarvoisuus saadaan loppumaan. Tavoitteena on viime kädessä sukupuolten tasa-arvo⁶⁷.

Kaiken EU:n ulkoisen toiminnan konfliktitilanteissa ja epävakaisissa tilanteissa olisi perustuttava huolelliseen konfliktianalyysiin, joka vuorostaan perustuu vankkaan tasa-arvoanalyysiin, jonka tarkoituksena on muuntaa konfliktin värittämät sosiaaliset suhteet ja sosiaaliset normit positiivisemmiksi.

Kaikille konfliktialueilla ja riskialttiissa tilanteissa toteutettaville konfliktinesto- ja muille politiikoille on laadittava sukupuolten tasa-arvoa koskevia erityistavoitteita, jotka muodostavat vankan perustan sukupuolinäkökulman huomioon ottaville lähestymistavoille sekä edistymisen seurannalle. Tärkeä osa sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista on sen varmistaminen, että kaikissa yleistavoitteissa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat (tavoitteissa esimerkiksi asetetaan avoimet ja sukupuolinäkökohdat huomioon ottavat kriteerit päätöksentekoa sisältäviä tehtäviä varten). Tämän on tarkoitus johtaa siihen, että sukupuolinäkökulma on sisäänrakennettu koko prosessiin.

⁶⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming>

⁶⁷ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi

Sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi on kriittinen tarkastelu siitä, miten erot sukupuolten rooleissa, tarpeissa, mahdollisuuksissa ja oikeuksissa vaikuttavat naisiin, miehiin, tyttöihin tai poikiin tietyissä tilanteissa ja erilaisissa yhteyksissä. Sukupuolinäkökohtia koskevassa analyysissä tarkastellaan naisten ja miesten suhteita, heidän saatavillaan olevia resursseja ja vaikutusvaltaa niihin sekä heihin sukupuolen mukaan eri lailla kohdistuvia rajoituksia. Sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi olisi sisällytettävä kaikkiin alakohtaisiin arviointeihin tai tilanneanalyysihin sen varmistamiseksi, että toimet, joihin ollaan ryhtymässä, eivät kärjistäisi sukupuoleen perustuvaa epäoikeudenmukaisuutta ja epätasa-arvoa, ja että sukupuolten välisissä suhteissa edistettäisiin mahdollisuuksien mukaan tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta.

Sen varmistamiseksi, että EU:n toimilla ei aiheuteta vahinkoa, konfliktitilanteissa ja epävakaisissa tilanteissa tällaisten toimien on perustuttava konfliktianalyysiin, johon vuorostaan sisältyy vankka sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi. Toimissa on toisin sanoen otettava huomioon naisten ja miesten mahdollisesti erilaiset tilanteet ja eri väestönosien väliset voimasuhteet yhteiskunnan kaikissa virallisissa ja epävirallisissa instituutioissa.

Sukupuolinäkökohtia koskeva analyysi paljastaa osallisuuden ja syrjäytymisen malleja, jotka perustuvat sukupuoleen, ja useisiin muihin tekijöihin, joita ovat muun muassa sosioekonominen luokka, etninen alkuperä ja uskonto, ikä, kyvyt (tai niitä koskevat rajoitteet), maantieteellinen alkuperä, sukupuolinen suuntautuminen, siviilisääty, vanhemmuus, koulutustaso jne. Tästä syystä se on tärkeä osa merkityksellistä tilanne- ja konfliktianalyysiä.

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta (SGBV)

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta on yleiskäsite kaikille vahingollisille teoille, jotka tehdään vastoin henkilön tahtoa ja jotka perustuvat sosiaalisesti määräytyviin (sukupuoli)eroihin miesten ja naisten välillä. Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta on vastoin useita yleismaailmallisia ihmisoikeuksia, joita suojellaan kansainvälisillä välineillä ja yleissopimuksilla. Monet, vaikka eivät kaikki, seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan muodot ovat kansallisten lainsäädäntöjen ja politiikkojen mukaan laittomia ja rikollisia tekoja. Seksuaalinen ja sukupuolittuneen väkivallan kohteeksi joutuu enemmän naisia ja tyttöjä kuin miehiä ja poikia. On kuitenkin tärkeää huomata, että myös miehet ja pojat voivat joutua sukupuoleen perustuvan väkivallan, myös seksuaalisen väkivallan, uhreiksi.

Seksuaaliselle väkivallalle ei ole yleisesti sovittua määritelmää. Yleisesti sovellettavien määritelmien mukaan se käsittää minkä tahansa luonteeltaan seksuaalisen teon, joka sisältää pakottamista, tai sen yrityksen.

Aseellisen konfliktin yhteydessä tehdyssä raiskauksessa ja muissa seksuaalisen väkivallan muodoissa on kyse kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksesta riippumatta siitä, onko konflikti kansainvälinen vai ei. Aseellisten konfliktien kaikkien osapuolten on noudatettava seksuaalisen väkivallan kieltoa.

Kaikki valtiot ovat velvollisia asettamaan näiden tekojen tekijät syytteeseen. Raiskaus ja muut seksuaalisen väkivallan muodot ovat kiellettyjä niin valtiosopimusoikeuden (neljäs Geneven sopimus sekä sen I ja II lisäpöytäkirjat) kuin tapaoikeudenkin nojalla, joita sovelletaan sekä kansainvälisiin että muihin kuin kansainvälisiin aseellisiin konflikteihin⁶⁸.

⁶⁸ <https://www.icrc.org/en/document/sexual-violence-armed-conflict-questions-and-answers>
<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/statement/2013/united-nations-women-statement-2013-10-16.htm>

Käsitteitä "sukupuoleen perustuva väkivalta" ja "naisiin kohdistuva väkivalta" käytetään usein keskenään samassa merkityksessä, koska useimmiten sukupuoleen perustuva väkivalta on miesten naisiin ja tyttöihin kohdistamaa. On kuitenkin tärkeää pitää mielessä se, että tässä käsitteessä on "sukupuoleen perustuva" ulottuvuus. Tämä korostaa sitä tosiseikkaa, että naisiin kohdistuva väkivalta on ilmentymä vallan eriarvoisesta jakautumisesta naisten ja miesten välillä.⁶⁹

Seksuaalisessa väkivallassa tekijä syyllistyy seksuaaliseen tekoon yhtä tai useampaa henkilöä vastaan taikka saa yhden tai useamman henkilön osalliseksi luonteeltaan seksuaaliseen tekoon käyttämällä voimaa, väkivallalla uhkaamalla tai pakolla, jonka katsotaan syntyvän esimerkiksi väkivallan pelosta, painostamisesta, vapaudenriistosta, henkisestä väkivallasta tai vallan väärinkäytöstä, joka kohdistuu yhteen tai useampaan henkilöön, taikka ympäristöstä johtuvan painostuksen hyödyntämisestä tai siitä, että henkilö tai henkilö eivät kykene aidosti antamaan suostumustaan. suostumuksensa.⁷⁰

Seksuaalinen riisto ja hyväksikäyttö (SEA)

Seksuaalisella riistolla tarkoitetaan mitä tahansa haavoittuvan aseman, valtaeron tai luottamuksen tosiasiallista hyväksikäyttöä tai sen yritystä seksuaalisiin tarkoituksiin, mukaan luettuna esimerkiksi toisten seksuaalisesta riistosta hyötyminen rahallisesti, sosiaalisesti tai poliittisesti. Seksuaalisella hyväksikäytöllä puolestaan tarkoitetaan tosiasiallista luonteeltaan seksuaalista fyysisen koskemattomuuden loukkaamista tai sillä uhkaamista, väkivalloin tai epäsuhtaisissa tai pakottamista sisältävissä olosuhteissa⁷¹.

EU varmistaa nollatoleranssin seksuaaliseen riistoon ja hyväksikäyttöön. Tämä tavoite saavutetaan vastuuvollisuusmekanismeilla, jotka koskevat kaikkea EU:n palveluksessa olevaa, lähettämää tai muutoin tukemaa henkilöstöä, myös väliaikaisesti siirrettyä tai sopimussuhteista henkilöstöä. Näillä mekanismeilla väitteitä seksuaalisesta riistosta ja hyväksikäytöstä käsitellään pikaisesti, tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Mekanismit, joilla käsitellään käytännönsäntöjen ja käyttäytymistä koskevan ohjeistuksen rikkomista, kuuluvat johdon ja hr-henkilöstön käsiteltäviksi tuleviin asioihin eivätkä siis ihmisoikeus- ja sukupuolinäkökohtien neuvonantajille.

⁶⁹ <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

⁷⁰ Elements of Crimes of the International Criminal Court.

⁷¹ YK:n standardien (ST/SGB/2003/13) sekä sen määritelmän mukaisesti, joka annetaan asiakirjassa "Upgraded Generic Standards of Behaviour" (maaliskuu 2018) (6877/18).

Seuranta

Jatkuva prosessi tietyt parametrit täyttävien tietojen seuraamiseksi sekä tavoitteiden täyttymisen varmistamiseksi.

Uudelleentarkastelu

Toiminnan tuloksellisuuden arviointi, jossa painopiste on operatiivisissa ulottuvuuksissa.

Arviointi

Näytön systemaattinen hyödyntäminen sen arvioimiseksi, miten hyvin politiikoilla on onnistuttu saavuttamaan niille asetetut tavoitteet. On myös tärkeää tarkastella, miksi ne ovat tai eivät ole tehokkaita.

Liite III: YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 ja sitä seuraavat WPS-päätöslauselmat

Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1325, joka annettiin 31. lokakuuta 2000, käsiteltiin ensimmäistä kertaa aseellisten konfliktien suhteetonta ja ainutlaatuista vaikutusta naisiin. Päätöslauselmassa 1325 vahvistetaan naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat aiemmat kansainväliset ja alueelliset oikeudelliset sitoumukset ja yleissopimukset ja määritellään joukko uusia periaatteita. Siinä korostetaan, että naisten on tarpeen osallistua tasavertaisesti ja merkityksellisesti aktiivisina toimijoina konfliktien estämiseen ja ratkaisemiseen, rauhanneuvotteluihin, rauhanrakentamiseen, rauhanturvaamiseen, humanitaarisiin toimiin ja konfliktin jälkeiseen jälleenrakentamiseen. Siinä kehoitetaan jäsenvaltioita varmistamaan naisten tasa-arvoinen osallistuminen ja täysi sitoutuminen kaikissa pyrkimyksissä rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Lisäksi siinä kehoitetaan kaikkia toimijoita lisäämään naisten osallistumista ja ottamaan sukupuolinäkökulma huomioon kaikissa Yhdistyneiden kansakuntien rauhan ja turvallisuuden alan pyrkimyksissä, myös aseistariisunta-, demobilisaatio- ja yhteiskuntaan sopeuttamistoiminnassa (DDR) ja turvallisuusalan uudistuksessa.

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 19. kesäkuuta 2008 päätöslauselman 1820 seksuaalisesta väkivallasta konflikteissa. Siinä liitetään sodankäyntitaktiikkana käytetty seksuaalinen väkivalta nimenomaisesti kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitoa koskeviin kysymyksiin. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 1820 vahvistetaan päätöslauselmaa 1325 toteamalla, että seksuaalinen väkivalta on usein laajalle levinnyttä ja järjestelmällistä ja että se voi vaikeuttaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden palauttamista. Turvallisuusneuvostolla on nyt selkeä valtuutus puuttua seksuaaliseen ja sukupuolittuneeseen väkivaltaan muun muassa pakotteiden avulla ja kouluttamalla kentällä toimiva henkilöstö ottamaan vastuu tällaisen väkivallan estämisestä ja vastatoimista. Päätöslauselmassa korostetaan, että aseistettujen henkilöiden siviileihin kohdistama seksuaalinen väkivalta on sotarikos, ja kehoitetaan aseellisten konfliktien osapuolia ryhtymään välittömästi asianmukaisiin toimiin siviilien suojelemiseksi seksuaaliselta väkivallalta, myös kouluttamalla joukkoja ja toteuttamalla kurinpitotoimia.

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1888 toistetaan, että seksuaalinen väkivalta kärjistää aseellisia konflikteja ja heikentää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta. Päätöslauselmassa vaaditaan myös johtajia puuttumaan konflikteihin liittyvän seksuaalisen väkivallan käyttöön ja peräänkuulutetaan asiantuntijaryhmien lähettämistä tilanteisiin, joissa seksuaalista väkivaltaa esiintyy. Tätä seuraavassa turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa, 5. lokakuuta 2009 hyväksytyssä päätöslauselmassa 1889, keskitytään konfliktien jälkeiseen rauhanrakentamiseen ja naisten osallistumiseen kaikkiin rauhanprosessien vaiheisiin. Siinä kehoitetaan laatimaan indikaattoreita, joilla mitataan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000) täytäntöönpanoa.

Turvallisuusneuvosto hyväksyi 16. joulukuuta 2010 päätöslauselman 1960, jossa toistetaan kehoitus lopettaa seksuaalinen väkivalta konfliktitilanteissa ja perustaa samalla luettelointimekanismi. Päätöslauselmassa lähetetään suora poliittinen viesti siitä, että seksuaalinen väkivalta johtaa seuraamuksiin, joita ovat muun muassa seuraavat: pääsihteerin vuosikertomusten luetteloihin merkitseminen, saattaminen YK:n turvallisuusneuvoston pakotekomiteoiden ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen käsiteltäväksi, kansainvälinen tuomitseminen ja korvaukset.

Päätöslauselma 2106 hyväksyttiin 24. kesäkuuta 2013, ja sen tarkoituksena on, että turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 nykyisiä velvoitteita alettaisiin soveltaa käytännössä sen sijaan, että luotaisiin uusia rakenteita ja aloitteita. Lisäksi siinä keskitytään naisten osallistumiseen seksuaalisen väkivallan torjumiseen ja kannatetaan oikeuslaitoksen puoleen kääntymistä.

Turvallisuusneuvosto hyväksyi 18. lokakuuta 2013 päätöslauselman 2122, jossa esitetään konkreettisia keinoja naisten aliedustuksen korjaamiseksi ja tunnustetaan tarve puuttua aseellisten konfliktien ja naisiin kohdistuvien turvallisuusriskien perimmäisiin syihin. Siinä vahvistetaan selväsanaisesti, että kestäväan rauhaan tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Päätöslauselmassa myös kytketään aseriisunta ja sukupuolten tasa-arvo toisiinsa mainitsemalla asekauppasopimus (ATT).

Turvallisuusneuvoston 13. lokakuuta 2015 hyväksymässä päätöslauselmassa 2242 kannustetaan arvioimaan strategiat ja resurssit WPS-toimintaohjelman täytäntöönpanemiseksi ja kehoitetaan lisäämään rahoitusta sukupuolinäkökohdat huomioon ottaviin koulutuksiin, analyysihin ja ohjelmiin. Samalla siinä korostetaan kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä ja toistetaan, että sukupuoli olisi nähtävä monialaisena osana terrorismin / väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaa.

Lisäksi WPS-toimintaohjelmaa on vielä laajennettu kahdella turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla, seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä koskevalla päätöslauselmalla 2272 (2016) sekä ihmiskauppaa konfliktitilanteissa koskevalla päätöslauselmalla UNSCR 2331 (2016).

Liite IV: Viitteellinen luettelo WPS-alan toimintapoliittisista asiakirjoista

- Kokonaisvaltainen lähestymistapa naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa (2008 – asiak. 15671/1/08)
- Kokonaisvaltainen lähestymistapa kysymystä "Naiset, rauha ja turvallisuus" koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa – Indikaattorit (2010 – asiak. 11948/10)
- Report on the EU Indicators for the Comprehensive Approach to the EU implementation of the UNSCRs 1325 and 1820 on women, peace and security (2011 – asiak. 9990/11)
- Implementation of UNSCRs on Women, Peace and Security in the context of CSDP missions and operations (2012 — asiak. 7109/12)
- Ihmisoikeudet ja demokratia: EU:n strategiakehys ja EU:n toimintasuunnitelma (2012 – asiak. 11855/12)
- Second Report on the EU Indicators for the Comprehensive Approach to the EU implementation of the UNSCRs 1325 and 1820 on women, peace and security (2014 – asiak. 6219/14)
- "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A Guide to Practical actions at EU level" (2014 — doc. PSC MD 155/14)
- Edistymisraportti asiakirjasta "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A Guide to Practical actions at EU level" (2015)
- The EU input to the Global Study on WPS (2015 – asiak. 7595/15)
- Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva toimintasuunnitelma (2016–2020) – Neuvoston päätelmät (26. lokakuuta 2015) (2015 – asiak. 13201/15) ja siihen liittyvä komission yksiköiden yhteinen valmisteluasiakirja (2015 – asiak. SWD (2015) 182 final)
- Strateginen sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon edistämiseen vuosina 2016–2019 (2015 – asiak. SWD (2015) 278 final)
- Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva toimintasuunnitelma 2015–2019 (2015 – asiak. 10897/15)
- 15th anniversary and Global Review of UNSCR 1325 on Women, Peace and Security – Commitments of the EU and its Member States (2015 – asiak. 12904/15)

- EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia (2016).
- Neuvoston päätelmät Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisesta globaalistrategiasta (2016 – asiak. 13202/16)
- EU Global Strategy Implementation Plan on Security and Defence (2016 – asiak. 14392/16)
- Neuvoston päätelmät EU:n globaalistrategian täytäntöönpanosta turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla (2016 – asiak. 14149/16)
- Report on the Baseline Study on integrating human rights and gender into the European Union's Common Security and Defence Policy (2016 – asiak. 15726/16)
- Code of Conduct and Discipline for EU Civilian CSDP Missions (2016 – asiak. 12076/16)
- Upgraded Generic Standards of Behaviour for CSDP Missions and Operations (2018 – asiak. 6877/18)
- Kokonaisvaltainen lähestymistapa kysymystä "Naiset, rauha ja turvallisuus" koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanoon EU:ssa: tarkistettut indikaattorit (2016 – asiak. 10805/16)
- Toinen edistymisraportti asiakirjasta "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A Guide to Practical actions at EU level" (2016 – asiak. PSC MD 17/16)
- Kolmas edistymisraportti asiakirjasta "Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict – A Guide to Practical actions at EU level" (2016 — asiak. 14329/16)
- 2017/NON-PAPER EEAS PAG informal ROADMAP & WORK PLAN on Gender/Gender Equality, Women's Empowerment and the implementation of UNSC Resolution 1325 on Women, Peace and Security (2017 — asiak. WK 665/2017 INIT)
- Kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus (2017 – asiak. 9459/17) Joint Communication — Strateginen lähestymistapa selviytymiskykyyn EU:n ulkoisessa toiminnassa (2017 – asiak. JOINT (2017) 21 final.